

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО
ТУРИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НА
ПРИКЛАДІ ТРАВЕЛОГІВ**

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «магістр»
студентки II курсу магістратури освітньої
програми
*«Усний та письмовий переклад з англійської
та другої західноєвропейської мови»;*
спеціальність – 035 Філологія
Олени Євгенівни ПІДЛІСНОЇ

Науковий керівник:
Катерина Анатоліївна КУЗЬМІНА

«Допущено до захисту»
Протокол засідання
кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови
протокол №11 від «20» травня 2024 року
в.о завідувача кафедри _____
к.філол.н. Олена Григорівна ПІДГРУШНА

Анотація

Підлісна О.Є. Особливості перекладу англomовного туристичного дискурсу українською мовою на прикладі трaвeлогів. - Кваліфікаційна робота освітнього ступеня «магістр».

Дослідження присвячене аналізу перекладу туристичного дискурсу з англійської на українську мову, з особливим акцентом на вивченні лінгвістичних та стилістичних особливостей перекладу трaвeлогів. Важливість культурного контексту та вплив цільової аудиторії на якість перекладу становлять ключові аспекти дослідження. Застосовано дедуктивний метод та інтроспекцію для систематизації основних принципів перекладу, зокрема, ідентифікації ключових аспектів, що впливають на перекладацьку якість туристичних текстів.

Особлива увага приділена методам перекладу, які включають використання еквівалентів та перекладацьких трансформацій для збереження смислу та стилістичних особливостей оригіналу. Результати дослідження демонструють, що глибоке розуміння культурних аспектів і контекстуального зв'язку є невід'ємним для ефективного перекладу трaвeлогів, де основна мета полягає у збереженні стилістичної ідентичності оригіналу. Дослідження підкреслює важливість культурної конгруентності в перекладі та сприяє кращому взаєморозумінню між різними культурними контекстами.

Наукова новизна роботи полягає в застосуванні комплексного підходу до аналізу та систематизації методів перекладу, що сприяє більш ефективному відтворенню культурних та стилістичних особливостей у перекладі. Вивчення специфіки перекладу туристичного дискурсу дозволяє досягнути більшу точність та адекватність перекладу, що сприяє кращому розумінню тексту цільовою аудиторією. Також дослідження виявляє можливості та обмеження при перекладі специфічних культурних та стилістичних реалій, що є надзвичайно корисним для розробки подальших методик адаптації текстів.

Ключові слова: переклад, туристичний дискурс, трaвeлог, перекладацькі трансформації, культурний контекст.

Abstract

The study is devoted to the analysis of the translation of tourist discourse from English to Ukrainian, with a special emphasis on the study of linguistic and stylistic features of tourist texts. The importance of cultural context and the impact of target audience on translation quality are key aspects of the study. The deductive method and introspection were used to systematize the main principles of translation, in particular, to identify key aspects that affect the translation quality of tourist texts.

Special attention is paid to translation methods, which include the use of equivalents and translation transformations to preserve the meaning and stylistic features of the original. The results of the study demonstrate that a deep understanding of cultural aspects and contextual connection is essential for the effective translation of tourism texts, where the main goal is to preserve the stylistic identity of the original. The study highlights the importance of cultural congruence in translation and promotes better understanding between different cultural contexts.

The scientific novelty of the work consists in the application of a complex approach to the analysis and systematization of translation methods, which contributes to a more effective reproduction of cultural and stylistic features in translation. Studying the specifics of the translation of the tourist discourse allows to achieve greater accuracy and adequacy of the translation, which contributes to a better understanding of the text by the target audience. It is also the identification of opportunities and limitations in the translation of specific cultural and stylistic realities, which is extremely useful for the development of further methods of text adaptation.

Keywords: translation, tourist discourse, travelogue, translation transformations, cultural context

ЗМІСТ

Анотація.....	2
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ТУРИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ	10
1.1. Особливості стилю туристичного дискурсу	11
1.2. Роль культурного контексту у туристичному дискурсі.....	21
1.3. Особливості перекладу туристичного дискурсу	23
Висновки до Розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. ПРИНЦИПИ ПЕРЕКЛАДУ ТРАВЕЛОГІВ	30
2.1. Лексико-стилістичні характеристики травелогів.....	30
2.2. Особливості перекладу травелогів	33
2.2.1. Підбір еквівалентних лексичних засобів	39
2.2.2. Збереження структури та синтаксичних особливостей	40
2.3. Важливість контексту для правильного перекладу.....	46
Висновки до Розділу 2.....	49
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ТРАВЕЛОГІВ	50
3.1 Обґрунтування вибору туристичних текстів для аналізу	50
3.2. Порівняння оригіналу і перекладу з точки зору лінгвостилістичних аспектів.....	56
3.2.1 Лексичні трансформації.....	56
3.2.2 Граматичні трансформації.....	66
3.2.3 Лексико-граматичні трансформації.....	72
3.3. Особливості відтворення стильових аспектів у перекладі.....	73
Висновки до Розділу 3.....	84
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	89
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	97

Summary.....98

ВСТУП

Сучасний світ, насичений широким спектром культурних, мовних та географічних відмінностей, спонукає людей досліджувати та дізнаватися про різні куточки планети. Це прагнення до пізнання та відкриття нового зумовило популярність туризму, який став не тільки однією з найбільш розвинених галузей глобальної економіки, але й важливим аспектом міжкультурного обміну. Туристичний дискурс, в якому описуються враження та досвід подорожніх, є ключовою складовою цього явища.

Однак переклад туристичного дискурсу, якими банальним або складним він не здавався на перший погляд, може бути викликом для перекладачів.

Особливості цього жанру, такі як лінгвістична креативність, використання стилістичних засобів, а також важливість збереження культурного контексту, роблять його переклад важким завданням. Існує низка лінгвістичних аспектів, які перекладачам необхідно враховувати при роботі з туристичними текстами при відтворенні автентичного та привабливого для аудиторії тексту.

Дослідження з питань перекладу туристичного дискурсу є **актуальним** та важливим завданням у сучасному мовознавстві та перекладознавстві. Туризм являє собою одну з галузей світової економіки, що має активний розвиток, а разом з ним зростає попит на переклад туристичних матеріалів, включаючи брошури, веб-сайти, описи подорожей і багато інше. Туристичний дискурс має свої власні стилістичні та лінгвістичні особливості, і їх правильне відтворення у перекладі вимагає особливої уваги та експертизи.

Туристичний дискурс відрізняється від інших видів дискурсу своєю специфічною метою – спонукати людей до подорожей, розповідати про місця і події, які вони можуть відвідати. У ньому часто використовуються різні стилістичні та лінгвістичні прийоми, щоб зробити інформацію більш цікавою і привабливою. У туристичному дискурсі важливо враховувати культурний контекст як об'єктивний і суб'єктивний фактори. Культурний контекст

включає в себе традиції, цінності, вірування та історію конкретної культури, що описується. Однак важливо розуміти, що сприйняття та інтерпретація цього контексту може відрізнятись в залежності від культурного багатства та досвіду читача. Культурний контекст впливає на вибір тем, тону та стилю подання інформації. Тому перекладачам необхідно мати глибоке розуміння культур та історії об'єктів подорожі, а також бути чутливими до можливих культурних розбіжностей, що можуть виникнути у процесі перекладу.

Об'єкт дослідження – англомовні речення, вилученні з травелогів наступних авторів: Е. Гілберт, Н. Джордж, М. Йогансен, Р. Капустинський, Дж. Кларксон, Б. Чатвін та їх україномовні перекладені відповідники).

Предмет дослідження – перекладацькі трансформації у травелогах.

Мета дослідження полягає в аналізі особливостей перекладу туристичного дискурсу.

Об'єкт, предмет та мета дослідження зумовили постановку та розв'язання низки **завдань**:

1. Дослідити основні лінгвістичні та стилістичні особливості туристичного дискурсу.
2. Дослідити роль культурного контексту у формуванні та сприйнятті туристичного дискурсу.
3. Вивчити, як цільова аудиторія впливає на стиль туристичного тексту.
4. Дослідити важливість якісної передачі стилістичних особливостей туристичного дискурсу у перекладі.
5. Розглянути методи відтворення лінгвостилістичних аспектів у перекладі.
6. Вивчити важливість контексту для правильного перекладу туристичних текстів.
7. Обґрунтувати вибір конкретних туристичних текстів для аналізу.
8. Провести порівняння між оригіналом та перекладом туристичних текстів з точки зору лінгвостилістичних аспектів.
9. Вивчити особливості відтворення стильових аспектів у перекладі туристичних текстів.

У цьому дослідженні використовуються різні **методи** для аналізу та дослідження перекладу туристичного дискурсу. Дедуктивний метод дозволяє систематизувати та аналізувати дані, виокремлюючи ключові аспекти та закономірності у перекладі туристичних текстів. Метод інтроспекції використовується для встановлення причинно-наслідкових зв'язків на основі аналізу прочитаних матеріалів, допомагаючи розуміти, як стиль та лінгвістичні особливості впливають на переклад туристичного тексту.

Метод перекладацького аналізу спрямований на визначення комунікативно-прагматичних характеристик тексту, допомагаючи зрозуміти, які повідомлення передаються через переклад та як це впливає на сприйняття тексту цільовою аудиторією. Нарешті, метод зіставного та порівняльного аналізу використовується для визначення та обґрунтування способів перекладу досліджуваного явища, дозволяючи порівнювати оригінальний текст і його переклад, виявляючи відмінності та подібності у стилі, мові та лінгвістичних засобах.

Ці методи разом використовуються для ретельного аналізу та кращого розуміння перекладу туристичного дискурсу, а також для розробки рекомендацій з покращення процесу перекладу та підвищення якості перекладених текстів у цій сфері.

Наукова новизна дослідження полягає у систематичному вивченні стильових та лінгвістичних особливостей туристичного дискурсу, а також у вивченні методів та стратегій перекладу цього жанру, враховуючи вплив культурного контексту. Дослідження вперше пропонує аналітичний підхід до аналізу та порівняння оригінальних та перекладених тревелогів, що сприяє покращенню якості перекладу та розумінню важливості врахування стильових особливостей при перекладі.

Теоретичне значення цього дослідження полягає в розвитку мовознавства та теорії перекладу. Вивчення стильових та лінгвістичних особливостей туристичного дискурсу сприяє розширенню знань про функціонування мови у конкретних жанрах та врахуванню культурного

контексту у перекладі. Це також сприяє розвитку методології перекладу та розумінню важливості врахування стилю та лінгвістичних особливостей при перекладі текстів будь-якого жанру. Таким чином, дослідження перекладу туристичного дискурсу має значення як для практики, так і для теорії мовознавства та перекладознавства.

Практичне значення. Переклад туристичних текстів стає все більш популярним і важливим завданням, оскільки туризм є однією з найбільш розвиваючихся галузей економіки. Якість перекладу має прямий вплив на привабливість туристичних об'єктів та послуг для потенційних клієнтів. Особливості стилю та мови туристичного дискурсу вимагають спеціалізованого підходу перекладачів та лінгвістів, що робить це дослідження актуальним для покращення перекладу в даній галузі.

Структура дослідження. Магістерська робота складається з трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 85 пунктів, та список ілюстративних джерел, який налічує 6 пунктів, загальний обсяг роботи 85 сторінок, з яких 74 - основного тексту.

РОЗДІЛ 1

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ТУРИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1. Особливості стилю туристичного дискурсу

Туристичний дискурс є одним з найпоширеніших глобальних публічних дискурсів, який об'єднує мільйони людей і відбувається в різних комунікативних ситуаціях. У цьому дискурсі обговорюються культура, історія, ідентичність та традиції, які стають об'єктами уваги. Англійська мова визнається міжнародною мовою туризму, оскільки практично всі міжнародні документи і нормативні акти у галузі туризму написані англійською, і багато комунікації в цій сфері відбувається на цій мові. Рекламні брошури, путівники та буклети, незалежно від їхнього походження, також зазвичай видруковані англійською мовою, що надає багато можливостей для дослідження [21].

Дослідники, фокусуючись на мові, дискурсі та комунікації в туризмі, намагаються розкрити зв'язки між мовою та ідентифікацією місця, туриста і приймаючої сторони. Вони аналізують засоби представлення конкретних місць призначення та особливості текстів, пов'язаних із туризмом. Туристичні напрямки не лише існують, але і можуть бути розглянуті як трансформовані символічно. Місця туризму створюються і відтворюються через туристичні тексти, такі як листівки, буклети, сувеніри, туристичні журнали, веб-сайти, реклама і путівники. Ці тексти надають місцям значення і створюють пам'ятки, які рекомендується відвідати [17]. Отримані ідеї та концепції певних місць можуть входити до загальної культурної сфери і відтворювати образи або концепції з літератури, кіно та масових медіа.

Термін «символічна трансформація» у контексті туризму відноситься до процесу, за допомогою якого звичайні місця або об'єкти набувають нових значень і стають символічно значущими для людей, зокрема туристів. Цей

процес включає в себе наділення місць певними ідеями, емоціями або властивостями, які можуть не бути безпосередньо очевидними чи властивими самим об'єктам.

Ці процеси символічної трансформації, також відомі як «сакралізація», можуть перетворити звичайні місця в обов'язкові для відвідування туристами місця, які вони повинні побачити. Сакралізація в туризмі означає наділення певного місця особливою значущістю або «святістю» у сприйнятті публіки, засноване на культурних, історичних чи медійних нарративах, що спонукає туристів відчувати потребу відвідати це місце, ніби воно має особливу цінність.

Значущість туристичних текстів не обмежується просто допомогою туристам у виборі своєї подорожі. Ці тексти також створюють очікування стосовно певного місця і, таким чином, можуть вплинути на задоволення від подорожі, спрямовуючи туриста до конкретного місця, не лише описуючи його, але і встановлюючи норми та програми для відвідування [24].

Директивність туристичних текстів проявляється через явні рекомендації і вказівки щодо відвідування конкретних місць, або неявно через відбір та розміщення інформації, яка може зацікавити туриста. Таким чином, туристичні тексти впливають на практику туризму. Вплив туристичних текстів на поведінку туристів можна розглядати як герменевтичний процес і відтворюватися за допомогою концепції «репрезентативного кола». Туристичні тексти, будь то офіційні або авторські, розміщені у блогах та масових медіа, формують уявлення про місця, які приваблюють потенційних туристів [12].

Туристичні тексти створюють образи, які туристи мають знаходити та переживати. Прибуваючи на місце призначення, туристи відвідують пам'ятки та місця, які зазначені в туристичних текстах, і фіксують свій досвід за допомогою фотографій і соціальних мереж, таким чином продовжуючи створення усталених образів і уявлень, і впливаючи на майбутній досвід інших потенційних туристів [25].

Зв'язок між мовою і туризмом був розглянутий у працях Д. Маккенел [77] та Дж. Уррі [83], які вказують, що туристичний дискурс формує досвід туриста за допомогою мови, яка передає конкретні образи місць і впливає на те, що турист має бачити, програмуючи очікування інтенсивних задоволень.

Першим важливим дослідженням мови туризму була праця Грема Данна під назвою «Мова туризму» [66], де автор стверджує, що туристична індустрія використовує мову не лише для привертання потенційних туристів, але і для контролю над їхнім туристичним досвідом. Г. Данн досліджує мову туризму з соціолінгвістичного погляду, розкриваючи стратегії впливу туристичного дискурсу і класифікуючи туристичні процеси.

Практика туризму і її лінгвістичний аспект досліджується з погляду чотирьох соціологічних концепцій: автентичності, новизни (чужинства), гри і конфлікту.

Постійне прагнення до знаходження автентичності, новизни та екзотики також впливає на мову в туризмі. Щодо стилістичних особливостей, слід відзначити, що однією з найбільш відмінних рис англійської комунікації загалом є її прямота і відвертість. Це обумовлено головною рисою англійської культури, яка полягає в індивідуалізмі.

Індивідуалістичні культури мають свої особливості у спілкуванні, такі як стиль з низьким контекстом. У таких культурах більшість інформації подається явно і прямо. Тому спілкування в таких культурах відрізняється явним і прямим виразом думок.

У туристичному дискурсі англійською мовою однією з важливих стилістичних особливостей є використання усного мовлення. Усність виявляється у систематичному використанні діалогічного усного стилю. Цей стиль має кілька функцій, включаючи «лінгвістичну відзначеність» і «напрямок на ефект» [42].

Що стосується лексики в туристичних текстах, то вона складається з трьох рівнів слів: загальноповсякденних та стилістично нейтральних слів (наприклад, «attractive», «distinctive», «architecture», «historic», «cultural»),

загальнонаукових слів (наприклад, «phenomenon», «relic», «circular», «erect»), та спеціалізованих термінів з архітектури, історії та мистецтва (наприклад, «Pinnacles», «stonework», «serration»).

Мова туристичних текстів складається з лексики, що походить з різних галузей знань, таких як географія, економіка, соціологія, психологія, а також словникових одиниць, пов'язаних з професійними сферами та структурами, такими як готелі, транспорт, туроператори і реклама [10].

У текстах, присвячених туризму, містяться концепти, які є ментальними образами, що відображають всі знання про певні об'єкти або явища, та мовні засоби, які ці концепти виражають. Ці концепти можуть мати як локально-національні особливості (наприклад, Pullman sleeping accommodation), так і універсальні для всіх культур (наприклад, destination, package tour).

У текстах туристичного спілкування переважають слова, які мають конкретне значення. Вони є важливими для логічної структури тексту та впливають на його емоційно-прагматичний вираз. Ці слова використовуються у формі називного відмінка і допомагають виразно передати ідеї у тексті [17].

Також, позитивне сприйняття туристичних об'єктів формується за допомогою стандартних фраз і виразів, таких як відносні прикметники, якісні прикметники у високій мірі, модальні дієслова та фразеологізми. Також використовуються конвенційні скорочення одиниць виміру, тимчасових інтервалів, мовних термінів та інших термінів.

Стилістичні прийоми, такі як метафори, порівняння, гіперболи, а також синтаксичні засоби, такі як паралельні конструкції та складні речення, використовуються для підкреслення емоційного виразу і створення враження.

Більшість текстів у туристичній сфері є полікодовими, що означає, що вони використовують як вербальні, так і візуальні елементи для передачі інформації. Це включає в себе ілюстрації, фотографії, схеми, таблиці та інші засоби візуальної комунікації, які сприяють кращому розумінню тексту та створенню образу представленої інформації [68].

Поняття туристичного дискурсу в сучасних дослідженнях настільки поширилося, що вже розроблено спеціальні алгоритми для перекладу туристичних текстів, наприклад, з англійської мови на українську. Ці алгоритми включають шість етапів, які враховують принципи інформативності, доступності, стимулювання та експресивності, що є важливими властивостями туристичних текстів.

Однак досягнення адекватного і точного перекладу може бути важким завданням через міжкультурну асиметрію, яка присутня в туристичних текстах через різні культурні особливості. Міжкультурна асиметрія може виявлятися у використанні безеквівалентної лексики, що потребує спеціальної уваги та фонових знань перекладача [15]. Важливо, щоб перекладач орієнтувався на потенційного адресата з урахуванням його менталітету, національної приналежності, потреб і культурних особливостей, а також старався мінімізувати втрати інформації та вибирати стилістично відповідні еквіваленти в перекладі. Таким чином, туристичний дискурс є складним і потребує спеціального підходу при перекладі.

Ці виклики стають особливо помітними у жанрі тревелогів, який, хоча є відносно новим, розвивався та змінювався протягом багатьох століть. Термін «тревелог» був введений американським мандрівником та фотографом Б. Холмсом, який розглядав його як лекцію або відео-звіт з подорожі з використанням слайдів чи коротких фільмів [75]. Ці твори відкривають додаткові можливості для дослідження і перекладу, адже вони не тільки переносять текстову інформацію, а й включають візуальні та вербальні компоненти, які також мають культурні конотації.

Згідно з «Оксфордським словником літературних термінів», тревелог – це звіт про подорож, який може бути представлений у формі книги, статті або фільму, і описує місця, відвідані людьми, та їхні враження від цих місць.

Деякі дослідники розглядають тревелог як розповідь про уявні подорожі з важливим художнім компонентом. У «Лексиконі загального та порівняльного літературознавства» Н. Білецької тревелог вважається

жанрово-синкретичним явищем, яке поєднує елементи автобіографії, листа, щоденника, газетної інформації та фольклорної байки [3].

С. Дідух-Романенко описує тревелогі як записи з подорожей [17].

О. Антонова характеризує жанр тревелогу як «розмитий», позначаючи його як «літературу блукання». За її словами, тревелог може включати елементи журналу, діалогу, щоденника, а в сучасному контексті набувати форми блогу, де представлений опис подорожей. [2].

Л. Джигун надає наступне визначення терміну «тревелог»: це не просто звіт про подорож, але скоріше реакція на враження від подорожі, яка літературно висловлюється на папері, відповідно до індивідуального стилю та художнього смаку мандрівника [16].

Сербський літературознавець В. Гвозден вважає, що коло проблем, які виникають у цьому жанрі літератури подорожей, є дуже широким. Він стверджує, що тревелог охоплює багато аспектів і може бути розглянутий як оповідання про весь світ [12].

Оскільки існує багато різних визначень терміну «тревелог», можемо зробити висновок, що однією з основних проблем у вивченні цього жанру є його жанровий статус. Майга Абубакар Абдулвахід також звернув увагу на цю проблему та визначив тревелог як літературний жанр, який включає різноманітні жанри та форми і може коливатися між художнім та документальним в залежності від якості мовного виконання твору та професійних навичок автора-мандрівника [63].

Також в роботі «Літературний тревелог: специфіка жанру» дослідник виділяє декілька характерних ознак тревелогу. У цьому жанрі часто використовуються два основні хронотопи – дорога та зупинка. Текст тревелогу зазвичай збалансований між розповіддю та описом. Автор завжди порівнює свою батьківщину з країною, яку він відвідав, розглядаючи традиції, культуру, закони і інше. Письменники-мандрівники часто запозичують ідеї, маршрути, інформацію та думки один від одного. Головний герой розповіді про мандрівництво, або автормандрівник, має суб'єктивний погляд на те, що він

бачить. Травелог може поєднувати елементи документування та художнього стилю [36].

Багато дослідників проводили аналіз та класифікацію травелогів. Наприклад, італійський учений А. Паскуалі [79] включає до загального жанру «*gécit de voyage*», або травелогу, такі піджанри, як «пригодницька розповідь», «науково-фантастична повість», «географічний роман» і тексти, які комбінують пригоди та екзотику. Він розглядає травелог як жанр, що поєднує різні жанри та сприяє розвитку сучасного роману і автобіографічного жанру.

Але Є. Моштаг в своїй дисертації «Стилістично-дискурсивна характеристика сучасної жіночої мандрівної прози» вказує на те, що слід досліджувати травелог не лише як жанр, але і як наративну стратегію, оскільки він виконує дві функції: передає досвід мандрівника від подорожей і вводить читача у світ подорожей [47].

Деякі вчені вважають, що важливіше звертати увагу на цілі, які переслідує травелог, ніж на його жанр. Л. Джигун запропонував таку класифікацію травелтекстів [16]:

1. Просвітницькі тексти, які мають на меті розповісти про країну, народ, інші аспекти країнознавства.
2. Розважальні тексти, спрямовані на розвагу читача.
3. Спонукальні тексти, які намагаються зацікавити читача і спонукати його вирушити до конкретної країни.
4. Рекламні тексти, які позитивно описують курорти, готелі чи ресторани.
5. Аналітичні тексти, які включають в себе статистику, аналіз популярності та причинно-наслідкові зв'язки.

Під час вивчення туристичного дискурсу важливо визначити його типологічний статус. В цьому питанні існують різні погляди. Деякі вважають, що туристичний дискурс можна розглядати як підвид рекламного дискурсу. За іншою точкою зору, туризм є самостійним типом дискурсу, здатним взаємодіяти з іншими типами, такими як культурний, науковий і агітаційний.

Важливо не обмежувати туристичний дискурс виключно рекламним аспектом, оскільки це спрощує його концепції. Ми вважаємо, що реклама є лише одним з жанрів туристичного дискурсу, і вона не може охопити всю різноманітність його аспектів.

Більш обґрунтованим є розгляд туристичного дискурсу як самостійного типу, який відрізняється за тематикою, спрямованістю на конкретних отримувачів, метою, мовними засобами і жанровою структурою. Важливим аспектом є також типи учасників цього дискурсу, які включають широкий шар населення, розглядуваний як потенційні або реальні туристи, а також різноманітні організації туристичної індустрії, такі як фірми і агентства [12].

Наприклад, маніпулятивні стратегії, які призначені для впливу на адресата з метою спонукання його до виконання певних дій, які бажані для іншої сторони. Зазвичай, досягнення таких цілей вимагає використання психологічних методів. Для ілюстрації цього можемо привести кілька прикладів з веб-сайтів туристичних агентств: «незабутній відпочинок зі спогадами, які залишаться на все життя»; «відчуйте величність Великого Каньйону»; «унікальний, ексклюзивний досвід» «неймовірно смачні страви». Як можна побачити, основною рисою туристичного дискурсу в Інтернеті є використання яскравих образних слів, прикметників та імперативу. Останній, фактично, міститься у формі, спрямованій на переконання, рекомендацію та викликання надзвичайного бажання у потенційного користувача відреагувати на запропоновану пропозицію. За допомогою комп'ютерних програм ми змогли відсортувати окремі слова за частотністю їх вживання. Ми виділили такі епітети та прикметники: *incredible* (неймовірний), *discerning* (проникливий), *perfect* (відмінний), *unique* (унікальний), *ancient* (античний, стародавній), *spectacular* (феєричний), *unforgettable* (незабутній), *magnificent* (величний), *vibrant* (яскравий), *great* (прекрасний, чудовий), *impressive* (вражаючий), *traditional* (традиційний), *famous* (відомий, знаменитий), *historic* (історичний), *iconic* (культовий), *modern* (сучасний), *elegant* (елегантний) [45].

Важливо відзначити, що частотність та регулярність вживання певних епітетів та прикметників може варіюватися в залежності від тематики вкладки на веб-сайтах. Більшість туристичних текстів, що стосуються основних архітектурних пам'яток певної місцевості, часто використовують прикметник «historic(al)» (історичний), який відноситься до лексично-семантичної групи «Історія». Приклади вживання цього прикметника включають «historical artifacts», «historical facts», «historical sites», «ancient cobbled streets», «historical landmarks», «historical location», «historical architecture», «historical building», «historical waterfront gardens», «historical estate», «historical ruins», «historical stories», «historical World War II fortifications», «historical Los Angeles Theater», «historical movie palace» і багато інших. Такі тексти також намагаються задовольнити бажання клієнтів поглибити своє розуміння минулого, спостерігаючи за фундаментом, на якому зародилася сучасна цивілізація, або насолодитися панорамним краєвидом, де річки починають свій шлях. Також, такі тексти стимулюють бажання побачити перші гірські скам'янілості в історії [58].

Це виражено за допомогою слова «ancient», яке виділяють в окрему категорію «Стародавність»: «ancient cultural knowledge» (давні культурні знання), «ancient inhabitants» (древні жителі), «ancient river» (старовинна річка), «ancient gorge» (стародавня ущелина), «ancient granite formations» (стародавні гранітні утворення), «ancient sequoias» (стародавні секвої), «ancient world» (античний світ). У туристичних текстах використовуються лексичні одиниці для створення позитивного та привабливого образу подорожі та опису очікуваних вражень від неї. Ці лексичні одиниці можна умовно розділити на наступні категорії:

1. Знаменитість: «iconic Bondi Beach» (культовий Бондай-Біч), «iconic landscapes» (культові пейзажі), «iconic sites» (культові місця), «iconic skyline» (культовий силует), «iconic destinations» (культове місце призначення), «iconic sandstone monolith» (культовий моноліт з пісковика).

2. Враження: «unforgettable vacation» (незабутній відпочинок), «unforgettable views» (незабутні види), «unforgettable days» (незабутні дні), «unforgettable evening» (незабутній вечір), «unforgettable views» (незабутні краєвиди), «unforgettable souvenirs» (незабутні сувеніри), «unforgettable memories» (незабутні спогади), «unforgettable experience» (незабутні враження), «stunning views» (приголомшливі краєвиди), «stunning waterfalls» (приголомшливі водоспади), «magnificent sights» (величні пам'ятки), «magnificent surroundings» (прекрасні околиці), «breathtaking walking paths» (захоплюючі пішохідні доріжки), «breathtaking shoreline» (дивовижна берегова лінія), «great impression» (приголомшливі враження), «impressive dark skies» (вражаюче темне небо).
3. Місцевість: «picture-perfect lakes» (живописні річки), «unique perspectives» (унікальні, неповторні види), «magnificent beaches» (пре-красні пляжі), «picture-perfect village» (мальовнича сільська місцевість), «fascinating sites» (захоплюючі місцевості), «beautiful site» (красиве місце), «distinctive laneways» (самобутні провулки), «splendid view» (розкішний вид).
4. Розкіш: «luxurious tented lodge» (розкішний наметовий будиночок), «premium wines» (першокласні вина) [77].

Крім того, в текстах присутня лексика, яка виражає емоційну оцінку, і це виражається у фразях, таких як: «It's a perfect place for having a rest.».. (це ідеальне місце для відпочинку), «top-quality cuisine» (високоякісна, першокласна кухня) і таке інше. Розвиток мультимодальності дає можливість сприймати світ іншими способами, і основна мета полягає в показі важливості різних елементів комунікації, таких як слова, образи і невербальні сигнали, та їхня взаємодія.

Психологія виділяє кілька видів модальності, таких як візуальна, слухова і моторна, і кожна людина може бути більш схильною до одного з цих видів сприйняття. Але, зазвичай, ми здатні сприймати і розуміти інформацію, використовуючи різні канали сприйняття одночасно. Модус – це спосіб передачі та сприйняття інформації і може включати в себе різні медійні засоби,

такі як відео, ілюстрації, текст, звуки тощо. Під час комунікації можуть використовуватися кілька різних модусів, і кожен з них має свою важливість, але їхнє поєднання може суттєво вплинути на отримувача повідомлення [65].

Ці принципи модальності та використання різних способів сприйняття можуть бути ефективно застосовані при організації контенту на веб-сайтах. Загалом, контент на сайтах може бути схожим за структурою, але різнитися за змістом та використовуваними елементами. Основний принцип полягає в тому, що текст подається у вигляді блоків, які організовані за допомогою абзаців. Ця структура дозволяє використовувати різні модальності для покращення зручності користувачів і ефективності передачі інформації.

Зазвичай в назві подорожі використовується кожне слово з великої літери або ціла назва вживається в верхньому регістрі та виділяється жирним шрифтом. Іноді курсив використовується для підкреслення всіх вкладок та підзаголовків, таких як «Зразок туру», «Маршрут», «Огляд», «Що доступно» та інші. На вкладці «Itinerary» акцентується увага на яскравих словах. Тут інформація надається досить прямолінійно, і прикметники і епітети використовуються для збагачення та красивого опису локацій, але основний акцент робиться на короткій інформації про поїздку [10].

Ця частина тексту містить різні мовленнєві стратегії та може бути розташована на початку сторінки або в центральній частині, щоб вона була добре помітною. Текст містить не лише стислу інформацію з вкладки «Itinerary», але також посилання на інші послуги та подібні пропозиції. Речення в цьому абзаці створені з метою зацікавити читача та привернути його увагу.

На зображенні виділено фразу «BE ADVENTUROUS» білим кольором, яка виражає ідею особи, яка пододала вершину і залишилася всього лише на один крок від магічних гір та безмежного неба. Це наголошує на необхідності бути сміливим та відчайдушним перед невідомим. Тут раптовість підкреслює ідею того, що ми повинні шукати нові емоції та пригоди, випробовувати себе, і ця компанія готова нам в цьому допомогти.

Логотип компанії «Boundless JOURNEYS» у лівому верхньому куті також ілюструє цю ідею безмежних подорожей. Порівнюючи його з обрізаним дорожнім шляхом на зображенні, ми розуміємо, що ці слова в логотипі компанії дійсно відображають суть справи: безмежні можливості подорожей. Ми не знаємо, що чекає людину на фотографії за наступним поворотом, але ми усвідомлюємо, що перед нею відкритий цілий світ з нескінченними можливостями, і «Boundless JOURNEYS» стане її супутником у досягненні мрії [74].

Отже, травелог, незважаючи на відсутність чіткої канонічної форми, представляє собою окремий літературний жанр, який може виявлятися у різних наративах і сприяти новому, неповторному підходу до оповідання. Травелог знаходить застосування в художньо-публіцистичних і наукових контекстах, є підвидом мандрівної прози і має свої особливості та ідентифікаційні показники, які визначають його унікальність у літературі XXI століття.

1.2. Роль культурного контексту у туристичному дискурсі

Вплив культури на переклад можна прослідкувати на всіх рівнях – від лексичного та синтаксичного наповнення до ідеологій та способу життя представників тих чи інших культур. До компетенції перекладача належить також визначення важливості того чи іншого культурного аспекту та необхідності повної чи часткової передачі його засобами мови перекладу. Комунікативна інтенція автора тексту оригіналу також повинна прийматися до уваги, так само як і потенційна читацька аудиторія текстів оригіналу та перекладу.

Для розуміння поняття культури з урахуванням мовного та перекладацького контексту, використовуючи дефініцію, надану С. Остапенко, можна визначити культуру як «спосіб життя у всіх його аспектах, який є характерним для конкретної групи людей і виражається через певну мову як

засіб вираження думок» [50]. Ця дефініція вказує на тісний зв'язок між мовою та культурою та стверджує, що кожна мовна група має свої унікальні культурні особливості.

Концепція культури грає важливу роль у розумінні впливу культурних різниць на процес перекладу. За словами М. Ребенко, як мовні, так і культурні відмінності між оригінальним текстом і текстом перекладу є однаково важливими і створюють більше труднощів для перекладача, ніж мовні відмінності [53]. Таким чином, ми можемо розглядати мову і культуру як два взаємопов'язаних аспекти, обов'язково враховуючи їх великий вплив на перекладацький процес.

Важливість врахування потенційної аудиторії тексту оригіналу та її відповідності потенційній аудиторії тексту перекладу при перекладі туристичних текстів полягає у врахуванні двох типів ідеального читача туристичних текстів – ідеального читача оригінального тексту і ідеального читача тексту перекладу.

1. Ідеальний читач тексту оригіналу має такі риси:

- він має певні знання про історію та взаємозв'язки країн, які він планує відвідати, і розуміє їхні традиції та звичаї;
- у нього є досвід спілкування, будь то особистий чи віртуальний, з представниками культури країн, які він планує відвідати, або він бажає набути такий досвід;
- він сформував власну точку зору, визначив свої уподобання і, можливо, має певні упередження щодо культури країн, які він планує відвідати;
- він має певний рівень лінгвальної компетенції, який дозволяє йому вільно розуміти текст, який пропагує або описує країну, яку він планує відвідати;

2. Ідеальний читач тексту перекладу має наступні характеристики:

- він має певні знання про історичні події та архітектурні та історичні пам'ятки країни, яку він планує відвідати, або цікавиться отриманням таких знань;
- він бажає отримати досвід спілкування з представниками культури цільової країни;
- він має базове розуміння культурних особливостей цільової країни і може бажати розширити ці знання або отримати їх завчасно за допомогою тексту перекладу, ще до відвідування цієї країни;
- щодо рівня лінгвальної компетенції, він може бути на будь-якому рівні, але важливо, щоб він міг вільно розуміти текст перекладу.

Важливо зауважити, що ідеальний читач тексту перекладу майже не відрізняється від ідеального читача тексту оригіналу, оскільки кожен туристичний продукт та його опис орієнтовані на подібний прошарок населення в мові оригіналу і мові перекладу. Проте при адаптації тексту важливо враховувати різниці в культурних контекстах, які характерні для мов оригіналу та перекладу [31].

Крім того, слід враховувати, що уподобання, асоціації та погляди читача тексту перекладу можуть відрізнятися від читача тексту оригіналу. Отже, текст перекладу слід інтерпретувати з урахуванням соціальних умов та досвіду цільової аудиторії.

1.3. Особливості перекладу туристичного дискурсу

Перекладач, що спеціалізується на галузі туризму, повинен мати відмінні знання про структуру, композиційні особливості та лінгвістичний стиль текстів різних видів. У туристичній сфері можна виділити різні типи текстів, такі як офіційно-ділові, наукові та публіцистичні. Публіцистичний стиль проявляється в рекламних буклетах, брошурах та матеріалах туристичних веб-сайтів. Першочергове знайомство клієнта з туристичними пропозиціями відбувається через рекламні тексти [7]. За визначенням Дж.

Хофстеде, рекламне повідомлення є однією з форм комунікації [73]. Основною метою рекламодавця є створення певних переконань у сприйнятті комуніканта, тобто клієнта в сфері туризму [15]. Таким чином, при перекладі важливо зберігати функцію впливу, яка включає в себе емоційний, естетичний і підбадьорливий аспекти [81]. Перекладач повинен враховувати цю функцію і впроваджувати її в мовний переклад туристичних текстів.

Реклама є потужним інструментом, який використовується туристичними компаніями для комунікації з клієнтами, залучення їх уваги до своїх послуг та створення позитивного іміджу. Власники туристичних бізнесів вкладають значні кошти у рекламу своїх турів [10]. Статистика підприємницької активності в галузі туризму свідчить, що туристичні фірми витрачають значну частину свого прибутку на рекламу туристичних подорожей. Перекладач також повинен враховувати той факт, що реклама передається клієнтам туристичних послуг через різні носії і вимагає особливого підходу до подання інформації. Оскільки ця взаємодія є односторонньою, а вплив реклами важко оцінити точно, перекладачу доводиться враховувати експресивний потенціал рекламного тексту та старанно відтворювати його [23]. Клієнт туристичної фірми отримує інформацію про місце призначення та переваги туру, читаючи рекламу. Оскільки від реклами очікується точність, правдивість та надійність інформації, перекладач відчуває велику відповідальність за точність перекладу. При цьому, перекладач повинен бути уважним до виявлення паралельних та анафоричних конструкцій, які можуть мати експресивне значення.

У сфері туризму, крім рекламних текстів, перекладач може мати справу з текстами наукового характеру, такими як інструкції з техніки безпеки, сертифікати гігієни, результати хімічного аналізу. Також до офіційно-ділового стилю відносяться різні документи, які супроводжують туристів від укладення договору до завершення подорожі, такі як анкети, бланки, посадкові інструкції для персоналу, договори та угоди. Ці документи мають важливий характер і

вимагають точного перекладу, зокрема важливі деталі, такі як адреси, дати, ціни, умови угоди повинні бути передані максимально точно [29]. Важливо пам'ятати, що у таких перекладах не має місця для образності, оскільки вона може призвести до непорозумінь та втрати юридичної точності документу. Перекладач повинен бути знайомим із специфічними архаїчними мовними елементами та фразами. Важливо також розуміти структуру різних видів документів, яка може відрізнятися в різних мовних версіях. Крім того, перекладачу слід мати глибокі знання щодо граматичних структур, які переважають в документах даного типу.

В англійських туристичних документах часто використовуються пасивний стан та модальні дієслова зі значенням «must». Наприклад: «Для забезпечення дотримання вимог щодо охорони здоров'я та безпеки та надання подальшої допомоги персонал повинен проводити щорічні інспекції та мати ліцензію від Департаменту охорони здоров'я штату Нью-Джерсі...».. або «Усі учасники групи та керівники повинні зорієнтуватися щодо свого місця розташування...».. [12].

Поза розумінням функціонально-стилістичних особливостей туристичних текстів перекладач також повинен мати розвинуті навички роботи з конкретною мовою і знання готових перекладацьких відповідників для різних лексичних одиниць. Це стосується назв місць (наприклад, Туреччина, Кемер, Анталія, Стамбул, Анкара, Єгипет, Об'єднані Арабські Емірати, Дубай), готелів (Marriot, Hilton, Hyatt, Rixos, Plaza, Sheraton), загальних культурних термінів (турецька лазня, швейцарський сир, арабська ніч, італійська кухня). Також важливо мати готові відповідники для назв туроператорів і транспортних компаній, особливо визнаних на ринку туризму, таких як Tez Tour, Sunrise. Тур, Наталі Турс, Томас Кук, Атлантик, а також назв великих авіакомпаній, наприклад, British Airways, Lufthansa, Aeroflot, Swissair.

Перекладач повинен мати знання про систему вимірювань і вміти переводити одиниці точної інформації з однієї системи в іншу. Наприклад, при

перекладі наступних прикладів необхідно буде конвертувати вимірювання в міжнародну систему: «у п'ять разів довше, ніж перший корабель Cunard, Britannia (230 футів)», «113 футів довше, ніж оригінальна Queen Mary», «лише на 117 футів нижчий за висоту Емпайр-Стейт-Білдінг (1248 футів)» [12].

Ще одним важливим аспектом є переклад аббревіатур, наприклад, FC – Find a Cruise, VIP – Very Important Person, LMC – Last Minute Cruise, Cab – Cabin, GTC – Group & Theme Cruisers [12].

Можливою перевагою перекладача є попередня спеціалізація в галузі туризму, оскільки цей сектор вимагає розуміння особливостей розміщення, транспортування, харчування та розваг для туристів. Таку спеціалізацію можна отримати через ознайомлення з туристичною літературою або через досвід перекладу. Наприклад, знання міжнародної класифікації готелів за кількістю зірок допоможе перекладачу правильно визначити рівень готельного обслуговування, такий як люкс, преміум, або люкс.

Знання класифікації номерів дозволяє створити глосарій перекладних відповідників для таких одиниць, як «стандартний номер, номери для людей з обмеженими можливостями, покращений люкс, вибрана вілла» і т.ін. Тематичну лексику туристичного бізнесу можна поділити на чотири категорії: розміщення клієнтів (зручності, лобі-бар, оздоровчий центр, обслуговування номерів), розваги (активний відпочинок, дайвінг, шопінг, спорт на свіжому повітрі), харчування (інтернаціональна кухня, відкритий шведський стіл, гастрономія світового рівня, фірмові страви, бронювання для гурманів), транспорт (лайнер, сервісне бюро), високий сезон, круїз, кінець маршруту, маршрут. Знання тематичної лексики може варіюватися в залежності від типу туризму. Наприклад, при перекладі текстів про екологічний туризм перекладачеві доведеться мати справу з багатьма словами, які описують ландшафт, флору та фауну, такі як «природний оздоровчий центр на відкритому повітрі, незаймана природа, природна спадщина» [80].

Туристична галузь часто використовує різні стилістичні прийоми, які вимагають від перекладача особливої чутливості до розпізнавання та передачі

експресивності, що є спільним із художнім перекладом. По-перше, часто використовуються численні епітети, такі як «неповторний шарм, чарівна краса, блискучий відпочинок, сліпучо-білі піщані пляжі, залитий сонцем куточок країни, ідилічні пейзажі».

Крім цього, у сфері туристичної реклами часто використовуються різні лінгвістичні прийоми, такі як метафори, наприклад, «оазис добробуту, смак батьківщини, історичні пам'ятки Німеччини»; гіперболи, наприклад, «вкрадена з небес курортна атмосфера»; та трансформовані фразеологізми, такі як «шоколадний рай, сьоме небо Європи» [35].

Важливим аспектом роботи перекладача в галузі туризму є міжкультурний аспект перекладу. Перекладач повинен мати глибоке розуміння іноземної культури та вміння передавати лексику без еквівалентів. Оскільки реалії з інших культур можуть бути відмінними за формою, лексичними особливостями та поведінкою в тексті, це може створити труднощі для перекладача.

Багатство лексичного різноманіття туристичного тексту вимагає від перекладача вивчення різних технік перекладу та використання відповідних еквівалентів для швидкого та адекватного перекладу на цільову мову. Граматичні трансформації не є такими поширеними в туристичних текстах, але вони все ж важливі, оскільки допомагають уникнути інтерференції та наблизити граматичну структуру перекладу до норм цільової мови.

Аналіз роботи перекладача в галузі туризму підкреслює високі вимоги до професіоналізму і вміння подолати труднощі, пов'язані з перекладом цих текстів. Серед таких труднощів – потреба у точному відтворенні різноманітності жанрів туристичних текстів та особливостей їх структури, а також виклики, пов'язані з лінгвістичними та культурними аспектами перекладу [39].

Ще однією складністю при перекладі туристичних текстів є необхідність збалансувати інформативність та виразність в тексті. Також, для успішного перекладу таких текстів, перекладач повинен мати глибоке розуміння

туристичного бізнесу, бути культурно освіченим, володіти мовними навичками та вміти використовувати техніки перекладу.

Додатковим інструментом для подолання труднощів перекладу в туристичних текстах є знання термінології, аббревіатур, одиниць вимірювання та тематичної лексики, які часто зустрічаються в таких текстах. Переклад виражальних засобів також може бути складним завданням, і для цього необхідно мати відмінне мовне відчуття та творчий підхід. Також, граматичні і фразеологічні особливості англійської та української мов можуть викликати труднощі у виборі правильних граматичних конструкцій під час перекладу [47].

Важливо відзначити, що переклад у сфері туризму особливо важливий через потребу передачі інформації великій аудиторії. Висока інформативність тексту та його широке поширення в мережі вимагають від перекладача високої точності та уваги до деталей.

Висновки до Розділу 1

Туристичний дискурс характеризується високою емоційністю та використанням образних засобів для залучення уваги читача. Яскраві, стимулюючі слова і вислови часто використовуються для створення позитивного враження про місця, що описується, сприяючи формуванню у читачів бажання відвідати їх.

Культурний контекст грає ключову роль у формуванні туристичного дискурсу, впливаючи на спосіб подачі інформації про місця та події. Знання і розуміння культурних особливостей є важливими для правильної інтерпретації та перекладу туристичних текстів, що у свою чергу сприяє автентичності переказу і відтворення культурних особливостей місця призначення.

Переклад туристичного дискурсу вимагає від перекладачів не тільки мовних навичок, але й здатності адаптувати текст таким чином, щоб він був

зрозумілим та привабливим для читачів з різних культурних середовищ. Це включає вибір еквівалентів, збереження стилістичних особливостей оригіналу та адаптацію культурно-специфічних елементів, щоб зберегти їхнє значення та ефективність.

РОЗДІЛ 2

ПРИНЦИПИ ПЕРЕКЛАДУ ТРАВЕЛОГІВ

2.1. Лексико-стилістичні характеристики травелогів

Переклад травелогів вимагає не лише точного передавання інформації, але й уваги до стилістичних особливостей оригінального тексту. Стилістика травелогу може значно впливати на враження читача і його розуміння культурного контексту описуваних подій та місць. Ось декілька ключових аспектів, які підкреслюють важливість правильної передачі стилістичних особливостей при перекладі травелогів:

Збереження авторського «голосу» у перекладі є однією з найскладніших і найважливіших задач для перекладача. Авторський «голос» — це унікальна суміш лексичних, синтаксичних та стилістичних характеристик тексту, яка передає індивідуальний стиль письменника. Він визначається тим, як автор використовує мову для вираження своїх думок та емоцій, як структурує речення, які образи та аналогії вибирає, а також специфічним тоном і ритмом письма. Збереження цього «голосу» допомагає читачу відчувати авторську присутність і забезпечує аутентичне сприйняття тексту.

При перекладі особливо важливо зберегти авторський «голос», оскільки він часто є ключовим для розуміння теми та ідей твору. Невдале або неточне передавання цього «голосу» може призвести до втрати нюансів, які важливі для глибокого розуміння тексту та його емоційного впливу на читача.

Априклад у «Небезпечному літі» Е. Гемінгвея використано короткі, сильні речення, які передають його безпосередність і мужність: «The road was long and winding, leading to the heart of the Spanish mountains. It was rough and untouched, like the soul of the country». – «Дорога була довгою і крутобічною, вела до серця іспанських гір. Вона була нерівною та диною, як душа цієї країни». Тут важливо відтворити стислість та виразність оригінальних речень

Гемінгвея, а також передати відчуття «дикості» і «нерівності», що є ключовими для створення образу Іспанії у творі Гемінгвея.

Правильна передача емоційного забарвлення у перекладі тревелогів є ключовою, оскільки емоції грають важливу роль у сприйнятті та зануренні в текст. Емоційний відтінок може значно варіюватися, від захвату та дивування до смутку та розчарування, і кожна емоція додає глибини та реалістичності розповіді про подорож. Завдання перекладача полягає не лише в тому, щоб точно передати інформацію, а й емоційно вплинути на читача, викликати у нього відповідні почуття: «The sun was setting behind the palm trees, painting the sky with a palette of deep orange and purple. I felt a wave of exhilaration as I stepped onto the soft, white sands of Zanzibar's beaches». – «Сонце сідало за пальмами, зафарбовуючи небо у глибокі відтінки помаранчевого та фіолетового. Підійшовши до м'якого, білого піску на пляжах Занзібару, я відчув хвилю піднесення». Збереження емоційного заряду в перекладі допомагає читачу відчувати ту саму радість та захват, які відчував автор, дозволяючи глибше зануритися у атмосферу місця.

Для забезпечення аутентичності та точності відображення культурного контексту, описаного в оригіналі, необхідно дотримуватись точності культурних референцій при перекладі. Тревелоги використовують багато специфічних для культури елементів, таких як місцеві традиції, жарти, ідіоми, прислів'я, етикет та інші нюанси, які допомагають читачу зануритися у вивчення та зрозуміння іншої культури. Передача цих елементів вимагає від перекладача не тільки знання мови, але й глибокого розуміння культурних контекстів, що стоять за мовними виразами: «The tea ceremony, with its orchestrated precision, reminded me of a carefully choreographed dance». – «Церемонія чаювання, з її оркестрованою точністю, нагадала мені ретельно поставлений танець». Таке порівняння допомагає читачеві зрозуміти естетику і філософію, яка лежить в основі японської чайної церемонії.

При перекладі тревелогу однією з цікавих задач є передача стилістичних прийомів мови. Ця проблема стає особливою складністю через різницю в

національних стилістичних системах мов. Перекладачі повинні забезпечити відтворення функції прийому, а не лише самого прийому, з метою збереження образу оригіналу [30].

Існують три типи стилістичних помилок, які роблять текст менш зрозумілим: неправильний логічний акцент у реченні, невизначеність речень і утворення зайвих зв'язків між словами. Ці помилки ускладнюють сприйняття тексту, і їх слід уникати при перекладі.

Для досягнення чіткості і ясності у перекладі важливо уникати надмірної нагромаженості довгих слів, складних виразів, канцеляризмів і наукових термінів, які можуть ускладнити сприйняття тексту. Аморфність речень може виникнути, коли неможливо визначити, на якому слові слід робити акцент. В таких випадках перестановка слів у реченні може допомогти встановити логічний акцент на правильному місці, зазвичай в кінці або на початку речення [18].

Використання громіздких фраз і спеціалізованих термінів може відштовхувати читача і робити текст складним для сприйняття.

Для забезпечення якісного перекладу тревелогу слід уникати ланцюжків іменників у родовому відмінку, використовувати синоніми, об'єднувати два слова в одне, а також змінювати конструкції речень. Це допоможе зберегти адекватність перекладу і відповідність вимогам якості. У зв'язку з цим, перекладач повинен збагачувати переклад тексту, враховуючи всі аспекти, адже добре підібраний відповідник в цільовій мові є важливим аспектом при перекладі, і варто враховувати його в межах релевантних варіантів перекладу.

Стилістична адаптація під час перекладу може виявитися необхідною й у відношенні тих стилістичних особливостей, які притаманні як мові оригіналу, так і мові перекладу. Одна й та ж стилістична риса може проявлятися в різному ступені в кожній мові, і її наявність в оригіналі ще не означає, що вона може бути легко відтворена в тексті перекладу. Дуже часто під час перекладу з англійської на українську мову виникає необхідність у вилученні певних елементів.

Вилученням підлягають слова або вирази, які є зайвими з семантичної точки зору, тобто такі, які не несуть додаткового значення і можуть бути вилучені без

втрати змісту. Одним із прикладів таких зайвих елементів є використання парних синонімів, які в англійській мові можуть бути вживані паралельно, але в українській мові це явище не є настільки поширеним. Наприклад: «The bold and courageous struggle carried the day» – «Мужня боротьба завершилася перемогою». У цьому прикладі слова «bold» та «courageous» є синонімами, але в українському перекладі можна вилучити один із них, оскільки обидва слова виражають подібні ідеї. Такий прийом дозволяє скоротити загальний обсяг тексту [51].

Таким чином, вилучення зайвих елементів є одним із способів стилістичної адаптації під час перекладу та може бути застосованим для забезпечення більшої лаконічності та точності мови перекладу, враховуючи стилістичні особливості обох мов.

Цей підхід часто стає необхідним під час перекладу, оскільки під час цього процесу перекладач часто вводить додаткові фрази та пояснення для забезпечення більшої ясності тексту. Однак ці додаткові фрази можуть призвести до надмірного розбухання тексту перекладу з прагматичних міркувань. Тому перекладач повинен намагатися вилучати семантично зайві елементи вихідного тексту, дотримуючись при цьому мовних та стилістичних норм мови перекладу.

Важливість правильної передачі стилістичних особливостей при перекладі туристичних текстів не може бути переоцінена. Туристична література відіграє ключову роль у формуванні сприйняття та уявлень про різні куточки світу. Актуальність цього питання полягає в тому, що перекладач має не лише точно передати інформацію, але й зберегти унікальний стиль автора, емоційний вплив тексту та культурну специфіку описуваних місць.

2.2. Особливості перекладу тревелогів

Тревелоги як жанр сучасної нехудожньої літератури мають особливу форму оповіді і джерело історичної інформації. Тому принципи перекладу тревелогу повинні розглядатися для кожного конкретного випадку. З течією часу жанр тревелогу зазнав значних змін, починаючи з давніх розповідей про паломництва до сучасних інтернет-блогів. Проте основні характеристики

залишаються незмінними, такі як опис маршруту подорожі, виразні особисті враження та ставлення до відвіданих місць і культурного світу.

При обговоренні проблем перекладу травелогу як жанру сучасної нехудожньої літератури, важливо враховувати лексичні, граматичні та стилістичні аспекти цього процесу.

Зазвичай, перекладачі стикаються з різними лексичними труднощами при перекладі травелогу. Серед цих проблем можна виділити такі аспекти:

- потреба у виборі відповідного слова або терміна для багатозначних слів або термінів;
- особливості використання загальноновживаних слів у науково-популярних текстах;
- визначення належного способу перекладу лексики та межі можливих лексичних змін;
- переклад термінів-неологізмів, аббревіатур та інших специфічних лексичних одиниць;
- робота з іншомовними словами та термінами у англійських травелогу, а також з іменами та назвами [53];

Традиційний підхід до вирішення цих лексичних проблем включає в себе різні методи та стратегії перекладу, такі як переклад термінів, використання скорочень, роботу з інтернаціональними та псевдоінтернаціональними словами, обробку багатозначних слів, відтворення сталих словосполучень та багато інших аспектів.

Для кращого розуміння граматичних труднощів, які можуть виникати при перекладі травелогу, можна розділити їх на кілька груп. Перша група включає в себе відмінності у граматичній структурі англійської та української мов, які полягають у відмінних системах категорій, форм та конструкцій. Наприклад, це може включати відсутність артиклів українською мовою, наявність складних конструкцій, каузативів, абсолютних конструкцій та інші особливості, які цікавлять перекладачів, особливо тих, які перекладають тексти різних стилів.

Друга група граматичних проблем пов'язана з відмінностями у побудові речень. Українська мова може мати групу підмета після групи присудка, англійська мова має більш фіксований порядок слів у реченні. Проте, для виділення певних членів речення в англійській мові можуть використовуватися інверсійні конструкції, конструкції логічної емпізи та інші прийоми, які є мало вивченими в галузі перекладознавства [64].

Третя група граматичних проблем включає граматичні явища мови оригіналу, які мають відмінні функціональні характеристики в порівнянні з мовою перекладу. Наприклад, форми іменників однини і множини можуть бути наявні як в англійській, так і в українській мовах, але конкретні форми можуть відрізнятися. Також функції англійських прислівників можуть передаватися за допомогою інших частин мови тощо.

Відмінності у функціонуванні граматичних елементів особливо виразно видно при порівнянні текстів різних стилів. Це може призводити до неадекватного буквального перекладу, відомого як «граматичний буквалізм». Щоб уникнути цього, перекладачі використовують граматичні трансформації, які адаптують буквальний переклад до норм мови перекладу та роблять його адекватним [24].

Існують п'ять основних видів граматичних трансформацій: перmutація (перестановка), субституція (заміна), додавання, вилучення і комплексні трансформації. Наприклад, українське сполучне слово «однак» зазвичай розташовується на початку речення, тоді як англійський еквівалент «however» може вживатися як у середині, так і в кінці речення. Крім того, іменник-означення в англійській мові може розташовуватися в препозиції перед означуваним іменником (наприклад, «theory construction»), в той час як в українській мові зазвичай іменник-означення йде після означуваного іменника (наприклад, «побудова теорії») [48].

Перестановки часто включають заміну граматичних ознак слів, частин мови, членів речення та речень. Заміна може включати в себе зміну числа (наприклад, використання форми множини замість форми однини),

перетворення інфінітива на іменник, перетворення додатка на підмет і навпаки, а також зміну структури простого речення на складне і навпаки.

Додавання використовується для введення нових слів або словосполучень у перекладі. Наприклад, додавання іменника «складні проблеми та запутані питання» відповідає англійському «intricacies». Додавання може також включати прикметники, дієслова, прислівники, субстантивовані прикметники, слова з інших частин мови та словосполучення.

Вилучення полягає в тому, що певний мовний елемент (словоформа, член або частина речення) видаляється в перекладі. Комплексна граматична трансформація включає в себе дві або більше простих граматичних трансформацій і може використовуватися, наприклад, коли одночасно застосовуються перестановка і додавання.

Однією з широко використовуваних перекладацьких трансформацій є трансформаційний тандем, який включає в себе калькування та транскодування. Ці два прийоми часто використовуються окремо або разом для досягнення більш точного та природного перекладу.

До інших широко вживаних перекладацьких трансформацій відносять вибір раціонального відповідника у мові перекладу. Наприклад, «mothballing» перекладається як «консервація об'єкту», а «to be clear as day» – як «ясно як божий день». Це дозволяє зберегти смисл та структуру речення в перекладі [17].

Також досить часто застосовується контекстуальна заміна, де перекладач використовує аналогічні слова чи вирази, щоб передати семантику оригінального тексту. Наприклад, «Tax dodgers are in for some unpleasant surprises» перекладається як «Любителів тіньової діяльності чекають великі штрафи». [46]

У рідкіших випадках застосовуються інші перекладацькі трансформації, такі як дослівний переклад, граматична заміна, генералізація, антонімічний переклад, описовий переклад та конкретизація значення лексичної одиниці для досягнення точності та адекватності перекладу.

Щодо описового перекладу, результати дослідження вказують на певну тенденцію щодо відтворення англійських слів у мові перекладу за допомогою

транскодування, незважаючи на наявність відповідних власних виразів. Це може бути зумовлено бажанням перекладача надати тексту певного «західного» відтінку або інтернаціональної спрямованості.

Наприклад, англійське слово «implementation», яке має відповідники українською мовою, такі як «впровадження», «виконання», «приведення в дію», може бути перекладене як «імплементация». Це може бути зроблено з метою оформлення тексту в більш технічному або міжнародному характері [36].

Також інші слова, як «confinement», яке має відповідники, такі як «ізоляція», «герметизація», «утримання (часток)», можуть бути перекладені з використанням англійських слів, наприклад «конфайнмент».

Ця тенденція до використання англійських слів у перекладі може бути пов'язана з міжнародним поширенням англійської мови, але для загальної аудиторії, яка віддає перевагу читанню текстів рідною мовою, ця лексика може вимагати додаткових пояснень та ускладнювати зрозуміння тексту.

При перекладі метафоричних та метонімічних конструкцій часто використовується заміна аналогом, який існує у мові перекладу, а також дослівний переклад. Наведемо приклади перекладу метонімічних конструкцій за допомогою вищезазначених прийомів: «Numerous black swans are now swimming in the global economic lake» перекладено як «Незліченні чорні лебеді сьогодні плавають у глобальному економічному озері».; «As traditional wisdom goes, all that glitters is not gold» перекладено як «Як говорить народна мудрість: надів жупан». [69]

Щодо перекладу епітетних конструкцій, тут використовуються такі прийоми, як віднайдення повного еквіваленту, пошук часткового еквіваленту, створення денотативно-образної епітетної кальки та дескриптивна перифраза. Зазвичай епітети перекладаються шляхом їх репрезентації повним еквівалентом у тексті перекладу. Також часто використовуються прийоми заміни одиниці перекладу її частковим еквівалентом та створенням денотативно-образної кальки. «He is a brilliant pianist, but most importantly, his way of thinking is complex, nonconventional» перекладено як «Він блискучий піаніст, а головне, складно і неординарно мислить». [17]

Вибір релевантних відповідників для перекладу літературних текстів жанру «тревел» є важливим завданням для перекладача. Серед критеріїв, що визначають пертинентність перекладу, вокремлюють наступні:

1. Відповідність лінгвістичній і культурній специфіці оригіналу.
2. Збереження мультикодовості жанру.
3. Підтримка авторського стилю мандрівника.
4. Відтворення основних функцій жанру «травелог».
5. Урахування дифузії різних жанрів журналістики в оригінальному тексті.
6. Орієнтація на читача іншої культури [17].

З цими критеріями перекладач повинен вибирати відповідний стратегічний підхід для перекладу тревел-текстів.

Також, розглядаючи травелог як історичне джерело, важливо враховувати, що він має історичну цінність, оскільки відображає події та дії у реальному історичному контексті. Проте, переклад цього жанру може бути складним через унікальність національної специфіки, яка відзначається в першоджерелі. Такі особливості можуть робити пошук адекватних відповідників у мові перекладу важким або навіть неможливим завданням.

Ця проблема не обмежується окремими складовими твору, а стосується якості, що властива всім його елементам, як відзначив А. Левицький. Тому для успішного перекладу історичного твору важливо враховувати знання сучасного читача, які складаються з різних уявлень про соціальну та культурну реальність іншої епохи та іншого суспільства, на якому базується розповідь [45].

Також, у перекладі текстів історичного характеру, важливо дотримуватися історичного контексту. Це означає враховувати: а) соціальну реальність епохи, що віддалена від нас в часі, таку, як вона була відображена в оригінальному творі, включаючи ідеї, мораль, менталітет, та ставлення; б) події та явища, які були описані в оригіналі, враховуючи час їхнього розгортання та авторські наміри; в) мовний стан, що відображає характерні риси і особливості мови епохи створення оригіналу [11].

Загалом, сучасні підходи до вивчення тревелогу розглядають його як жанр, форму оповіді та джерело історичних даних, і ці аспекти потребують окремого аналізу при перекладі текстів цього жанру.

2.2.1. Підбір еквівалентних лексичних засобів

Перед тим як розглядати варіанти застосування лексичних трансформацій, важливо зрозуміти, що ці трансформації полягають у змінах лексичних елементів мови оригіналу під час перекладу. Головною метою таких трансформацій є передача стилістичних, семантичних та прагматичних особливостей слів або виразів за допомогою відповідних мовних засобів в перекладі. Це особливо актуально в ситуаціях, коли вживання мовних еквівалентів слова або виразу з мови оригіналу неможливе через відмінності у контексті або значенні.

Лексичні труднощі, які можуть виникнути при перекладі тревелогій, включають наступні аспекти:

1. Багатозначність слів або термінів, що вимагає уважного вибору контекстуально доцільного значення.
2. Особливості використання загальнонародних слів у тревелістичних текстах, де їхні значення можуть відрізнятися від повсякденного вжитку.
3. Потребу у правильному виборі методу перекладу для лексики, такого як переклад термінів-неологізмів, аббревіатур, «фальшивих друзів» перекладача, лексикалізованих форм множини іменників, термінів-омонімів, етноспецифічної лексики та етнонаціональної варіативності термінів.
4. Управління іншомовними словами та термінами в англійських тревелістичних текстах, іменами і назвами тощо [12].

Для вирішення цих труднощів застосовуються різні види лексичних трансформацій, такі як конкретизація або генералізація значень слів, заміна слів однієї частини мови на слова іншої частини мови, перестановка слів,

додавання чи вилучення слів, вживання антонімів або модуляція. Ці трансформації допомагають забезпечити точний та адекватний переклад тревелогії, зберігаючи його зміст і структуру.

2.2.2. Збереження структури та синтаксичних особливостей

Синтаксичні особливості тревелогів також важливі для збереження стилю та емоційного забарвлення тексту. Один із способів досягнення цього – це збереження структури речення та синтаксичних конструкцій, які характерні для оригіналу. Наприклад, в тревелогах часто використовуються складні речення з багатьма підрядними частинами, які допомагають автору докладніше описати подорожні враження. Перекладач повинен бути уважним до таких конструкцій і намагатися зберегти їх у перекладі.

Однак переклад тревелогів може бути складним завданням через наявність культурних та лінгвістичних відмінностей між мовами. Деякі стилістичні засоби, які працюють в оригіналі, можуть виглядати дивно або незрозуміло в перекладі. Тому перекладач повинен бути креативним та здатним знаходити адекватні еквіваленти для таких виразів.

Синтаксичні перекладацькі трансформації – це методики, які використовуються для адаптації структури однієї мови до структури іншої під час перекладу:

1. Перестановка (реорганізація).
2. Розширення (додавання).
3. Вилучення.
4. Заміна (субституція).
5. Розподіл (дивізія).
6. Компресія.
7. Граматична модифікація.

Перестановка (реорганізація) слів у тексті є одним із методів лексично-граматичних трансформацій, що застосовуються в процесі перекладу для

забезпечення відповідності граматичним структурам та нормам української мови. «We explored the ancient ruins of Machu Picchu». – «Ми досліджували давні руїни Мачу-Пікчу».. У цьому прикладі перестановка слів українського перекладу була виконана, щоб відповісти граматичним нормам української мови. Оригінал містить англійський порядок слів, де суб'єкт «We» стоїть перед дієсловом «explored», а в українському перекладі цей порядок слів був змінений на «Ми досліджували», що відповідає структурі української мови.

У цьому прикладі перестановка слів також була застосована для відповідності граматичним нормам української мови. «After a long journey, they finally reached their destination». – «Після довгої подорожі вони нарешті досягли своєї мети». Оригінальне речення має англійський порядок слів, де фраза «After a long journey» стоїть перед дієсловом «reached», в той час як в українському перекладі цей порядок слів був змінений на «Після довгої подорожі», щоб відповідати структурі української мови.

«During their journey, they encountered friendly locals». – «Під час своєї подорожі вони зустріли дружніх місцевих жителів». В цьому прикладі також була використана перестановка слів, щоб забезпечити граматичну відповідність українській мові. Оригінал має звичний для англійської мови порядок слів, де фраза «During their journey» стоїть перед дієсловом «encountered», а в українському перекладі цей порядок слів був змінений на «Під час своєї подорожі», для відповідності граматичним нормам української мови.

Розширення (додавання слів) є однією з лексично-граматичних трансформацій, яка використовується в процесі перекладу для поліпшення зрозумілості, точності та контексту у цільовій мові. «We enjoyed the beautiful sunset». – «Ми насолоджувалися прекрасним заходом сонця».. У цьому прикладі в українському перекладі було додано слово «прекрасний» для того, щоб краще передати враження від заходу сонця. Додавання цього слова робить опис більш виразним, а контекст більш насиченим.

«They visited the famous museum». – «Вони відвідали відомий музей». У цьому прикладі слово «відомий» було додано до українського перекладу, щоб підкреслити, що музей є відомим або славетним. Додавання цього слова робить текст більш інформативним та точним, оскільки відомість музею може бути важливим контекстом.

«They hiked to the mountain's summit». – «Вони вибралися на вершину гори пішки». У цьому прикладі слово «пішки» було додано до українського перекладу, щоб чітко підкреслити спосіб, яким вони піднімалися на гору. Додавання цього слова забезпечує точність та зрозумілість в описі дії.

Додавання слів у перекладі допомагає покращити якість та зрозумілість тексту у цільовій мові, додаючи деталі, які можуть бути важливими для читача та поліпшуючи загальний контекст.

Вилучення є ще однією з лексично-граматичних трансформацій, яка може використовуватися в процесі перекладу для поліпшення зрозумілості, конкретизації та стислості тексту на цільовій мові. «He took a leisurely stroll along the beach». – «Він прогулявся вздовж пляжу». У цьому прикладі слово «спокійно» було вилучено з українського перекладу, оскільки інформація про те, що прогулянка була спокійною, може бути виражена іншими способами, і ця деталь не є обов'язковою для передачі контексту.

«She enjoyed a leisurely walk in the park». – «Вона насолоджувалася прогулянкою в парку». У цьому прикладі також слово «спокійно» було вилучено з українського перекладу, оскільки інформація про характер прогулянки може бути передана безпосередньо словом «прогулянка».

«The sunset over the ocean was breathtakingly beautiful». – «Захід сонця над океаном – такий красивий, що захоплювало дух». У цьому прикладі слово «був» було вилучено з українського перекладу, оскільки ця інформація може бути передана контекстом і без додаткового дієслова.

Вилучення слів у перекладі допомагає зробити текст більш лаконічним і стислим, при цьому передаючи той самий сенс та інформацію без зайвих деталей.

Однією з ключових технік у цьому процесі є синтаксична заміна, яка дозволяє адаптувати текст, зберігаючи його сенс і красу в перекладі. Синтаксична заміна використовується для забезпечення плавного та зрозумілого перекладу, який водночас залишається вірним духу оригіналу. Від вибору синонімів до структурних змін у реченні ця техніка є невід'ємною частиною роботи перекладача, що дозволяє ефективно передати красу та суть текстів тревелогій.

Розглянемо перший приклад використання заміни: «The streets of Edinburgh resonated with a historical aura». При перекладі на українську, ця фраза звучить як «Вулиці Единбургу випромінювали історичну ауру». Тут слово «resonated» було замінено на «випромінювали», що більш відповідає українському мовному контексту, але при цьому зберігає глибину та емоційність оригінального опису.

Інший приклад: «Rome's history is captivating». У перекладі це стає «Історія Риму захоплює своєю багатогранністю та глибиною». Тут ми бачимо, як проста фраза в англійській мові перетворюється на більш деталізований опис українською, що допомагає передати повний зміст і красу римської історії.

Важливість синтаксичної заміни також можна прослідкувати у прикладі з Токіо: «I must admit, walking through the streets of Tokyo, I was completely fascinated by the blend of modernity and tradition». Український переклад може звучати як «Гуляючи вулицями Токіо, я був зачарований сумішшю сучасності та традицій». Тут вилучено вступну фразу «I must admit», яка не несе критичного значення для змісту, роблячи фразу більш лаконічною та фокусуючись на головному – контрасті між сучасністю та традиціями Токіо [23].

Техніка розподілу, або дивізії, у перекладі тревелогій з англійської на українську мову відіграє значну роль у забезпеченні логічної та структурної зрозумілості тексту. Ця техніка полягає у перетворенні складних речень на

серію простіших, що особливо важливо, коли мова йде про опис подорожей, де часто зустрічаються детальні та описові фрази.

У першому випадку, фраза «They visited the ancient castle, which was perched on a hill, and explored its history» у перекладі звучить як «Вони відвідали давній замок, що стояв на горі, і дослідили його історію». Тут складне речення було частково розділено, щоб відповідати синтаксичним нормам української мови, зберігаючи при цьому всю важливу інформацію та описовий характер оригіналу [30].

У другому прикладі, речення «They explored the city, visited museums, and tried local cuisine» стає «Вони досліджували місто. Вони відвідали музеї і спробували місцеву кухню». Тут ми бачимо, як складне речення розбивається на декілька простих, що сприяє більшій зрозумілості та структурній відповідності.

У третьому прикладі, фраза «They explored the old town, visited the local market, and went to a traditional restaurant» перекладена як «Вони відвідали старе місто. Вони завітали на місцевий ринок і відпочили в традиційному ресторані». Цей приклад також демонструє розбивання складного речення на декілька простих, що робить текст більш легким для сприйняття та забезпечує кращу адаптацію до структури української мови [65].

Кожен із цих прикладів підкреслює важливість техніки розподілу у перекладі тривелогій. Вона дозволяє ефективно адаптувати складні структури оригінального тексту до більш зрозумілої та логічної форми, що є важливим для забезпечення ясності та легкості сприйняття перекладу. Застосування цієї техніки є ключовим для того, щоб переклад не тільки передав зміст, але й емоційний вплив оригіналу, зберігаючи при цьому його стиль та атмосферу.

Компресія є однією з ключових технік у перекладі, особливо важливою при роботі з тривелогами, де необхідно передати багатство вражень та досвідів у стислому тексті. Ця техніка включає об'єднання кількох ідей або дій у одне складне речення, забезпечуючи стислість і зрозумілість перекладу без втрати основного змісту та емоційного впливу оригіналу. Наприклад, у випадку з

фразою «They hiked to the summit, enjoyed the view, and then descended to the valley», переклад на українську мову «Вони піднялися на вершину, насолодилися видом, а потім спустилися в долину» ефективно об'єднує три дії в одне речення, забезпечуючи більшу стислість та зрозумілість [68].

Так само, при перекладі речення «They visited the historic landmarks, took photos, and enjoyed local music» в «Вони відвідали історичні пам'ятки, фотографувалися і слухали місцеву музику», ми бачимо, як компресія дозволяє зробити текст більш лаконічним, але водночас повним та емоційно насиченим. Це дозволяє читачам відчутти всю глибину та різноманітність досвіду, описаного в оригіналі, без перевантаження надмірною інформацією [40].

У третьому випадку фраза «They explored the city, took photos, and enjoyed local music» стає «Вони досліджували місто, фотографували та слухали місцеву музику» у перекладі. Цей приклад також демонструє, як за допомогою компресії можна зберегти різноманітність вражень від дослідження міста, забезпечуючи при цьому легкість і природність тексту.

Загалом, компресія в перекладацькій практиці є надзвичайно корисною технікою, яка дозволяє перекладачам забезпечити гармонійне співвідношення між точністю, лаконічністю та збереженням емоційного впливу оригінального тексту. Використання цієї техніки в перекладі тревелогів сприяє створенню зрозумілого та привабливого тексту, який відображає багатство описаних подій та емоцій, водночас уникаючи зайвої складності та перевантаження інформацією [35].

Грамматична модифікація в перекладі тревелогів з англійської на українську мову відіграє важливу роль у забезпеченні граматичної відповідності та зрозумілості тексту. Ця техніка включає адаптацію граматичних структур оригінального тексту до граматичних норм цільової мови, що є ключовим для збереження значення та стилю оригіналу [18].

Наприклад, при перекладі фрази «They will be traveling to Europe next summer» на українську, як «Вони пойдуть в Європу наступного літа»,

відбувається заміна часу дієслова «подорожувати» з майбутнього тривалого на простий майбутній, який є більш характерним для української мови. Така заміна забезпечує збереження часової послідовності та адекватність перекладу.

У випадку з реченням «She will be traveling solo next week», перекладом якого є «Вона поїде у подорож сама наступного тижня», також спостерігаємо зміну часу дієслова. Тут використання майбутнього часу в українському варіанті перекладу допомагає точно передати запланованість дії та її особистісний характер [36].

Крім того, при перекладі фрази «He had been planning this trip for months» в «Він планував цю подорож протягом місяців», відбувається адаптація англійського перфектного часу до минулого часу в українській мові. Це дозволяє точно передати тривалість та завершеність процесу планування, характерну для оригіналу [52].

Таким чином, граматична модифікація є невід'ємною частиною процесу перекладу, що дозволяє перекладачу адекватно передати часові відносини, логіку викладу та емоційний зміст оригінального тексту. Це особливо важливо у перекладі тривелогій, де точність граматичних форм допомагає читачеві повністю зануритися у атмосферу описуваних подій та місць.

2.3. Важливість контексту для правильного перекладу

Процес перекладу є складною та багатогранною задачею, особливо коли мови мають відмінності в граматиці, лексиці та культурних особливостях. Один із жанрів, які піддаються перекладу – це тривелогії, що описують подорожі та події, пов'язані з ними. Успішний переклад тривелогів вимагає не лише знання мов, але і глибокого розуміння контексту, в якому вони були створені.

Контекст – це оточення, в якому розміщена конкретна інформація. Він включає в себе не лише слова і речення, а й всі зовнішні обставини, які

оточують цю інформацію. У вивченні та практиці перекладу контекст визначає точність та природність перекладу.

Один із аспектів контексту – це місце та час події, описаної в тревелозі. Де і коли відбувалася подорож має вплив на вибір слів та фраз у перекладі. Наприклад, опис подорожі в гірській місцевості може включати терміни та фрази, які більш підходять саме до цієї ситуації, тоді як подорож у пустелю матиме інші особливості: «The market was a bustling hub of activity». [96] Український переклад, якщо ігнорувати контекст, може бути: «Ринок був живим центром активності». Однак, якщо врахувати контекст, можна зрозуміти, що «bustling hub of activity» вказує на інтенсивну рухливість, і переклад стане більш точним: «Ринок був рухливим центром активності». [89]

Контекст також визначає специфіку подорожі та мету тревелогу. Якісний переклад вимагає розуміння, що саме було важливим або цікавим у подорожі, про яку йдеться в тревелозі. Мета тревелогу також впливає на структуру та стиль тексту.

Контекст допомагає відтворити культурні та соціальні нюанси, які можуть бути важливими для розуміння та сприйняття тревелогу. В перекладі часто потрібно адаптувати вирази та обороти мови так, щоб вони були зрозумілі та природні для читачів українською мовою.

Наприклад, якщо оригінальний текст містить фразу «They were welcomed with open arms», це вказує на теплий та радісний прийом, тому в українському перекладі бачимо: «Їх зустріли відкритими обіймами».

Інший аспект контексту – аудиторія та жанр тексту, це можуть бути туристи, люди, які планують подорож, чи читачі, які цікавляться культурними особливостями та історією інших країн. Конкретний жанр також впливає на стиль і мову тексту.

Контекст допомагає іноді здійснити локалізацію та адаптацію тексту під цільову аудиторію. Це може включати в себе переклад назв місць, валют, мірних одиниць та інших локальних деталей. Наприклад: «They visited Times Square in New York City». В українському перекладі ми бачимо: «Вони

відвідали Таймс-сквер в Нью-Йорку». Контекст допомагає відтворити авторський стиль та інтонацію оригіналу. Якщо автор використовує гумор, емоційні висловлювання або метафори, то важливо знати, як це відтворити у перекладі. Інакше, читач може втратити частину авторського виразу [21].

Оригінальний текст може містити певну інтонацію та емоційне забарвлення, яке важливо відтворити у перекладі. Це допомагає передати авторський стиль та емоційний стан автора. «They were amazed by the beauty of the mountains». Український переклад може бути: «Вони були захоплені красою гір». [29]

Розуміння контексту є ключовим фактором у вдалому перекладі тревелогів. Він визначає точність, природність та зрозумілість перекладу, допомагає передати культурні та соціальні нюанси, а також локалізувати текст для цільової аудиторії. Контекст допомагає перекладачам вибрати відповідні синоніми, адаптувати текст та відтворити інтонацію та емоційне забарвлення оригіналу.

Висновок до Розділу 2

Відтворення стилістичних особливостей оригіналу в перекладі є надзвичайно важливим для збереження авторського «голосу» та емоційного впливу тексту. Перекладач має досконало володіти техніками адаптації стилю та тону, щоб забезпечити адекватне сприйняття тексту цільовою аудиторією.

Травелоги вимагають особливої уваги до контексту, оскільки часто містять культурно-значущі референції. Переклад таких текстів має враховувати не тільки лексичні, але й семантичні, стилістичні та культурні аспекти. Важливою частиною перекладу є вибір слова або виразу, що найбільш точно передає значення оригіналу в межах нової культурної та мовної системи. Цей процес часто включає креативність і глибоке розуміння обох мов.

Збереження оригінальної структури і синтаксису сприяє збереженню авторського стилю та ритму тексту, що особливо важливо для художніх перекладів. Розуміння контексту туристичного дискурсу є вирішальним для правильного перекладу, оскільки воно дозволяє перекладачеві адекватно відтворити культурні, історичні та соціальні нюанси оригіналу.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ТРАВЕЛОГІВ

3.1. Обґрунтування вибору туристичних текстів для аналізу

Для дослідження перекладацьких трансформацій було обрано наступні тексти: Майк Йогансен – «Подорож ученого доктора Леонардо».. [88; 97] Ришард Капусцінський – «Імперія» [89; 96], Елізабет Гілберт – «Їсти, молитися, любити» [86; 95], Ніна Джордж – «Маленька паризька книгарня» [87; 94] Джеремі Кларксон – «Світ за Кларксоном. Як я вже казав...» [90; 93], Чатвін Б. – «У Патагонії» [91; 92], адже кожен з авторів має унікальний стиль та перспективу.

Ришард Капусцінський, видатний польський журналіст і письменник, у своїй книзі «Імперія» створив надзвичайно важливий літературний документ, який дає глибоке розуміння історичних, політичних та культурних реалій колишнього СРСР. Обрання цього твору для аналізу у контексті туристичних текстів є особливо значущим, оскільки Капусцінський відображає не просто подорожі фізичні, а й подорожі інтелектуальні та емоційні, розкриваючи складність та багатогранність регіону.

«Імперія» Капусцінського є унікальною травелогією, яка занурює читача в глибокий аналіз подій та їх вплив на людей, що жили в СРСР. Книга важлива не тільки як історичне джерело, але й як засіб культурного збагачення. Через свої подорожі по радянських республіках, Капусцінський ділиться унікальними спостереженнями про життя людей, їхні звичаї, сподівання та страхи, надаючи глибоке розуміння радянського суспільства. Капусцінський використовує свою майстерність оповідача, щоб зобразити складність радянської імперії, зосереджуючись не тільки на політичних та історичних аспектах, але й на особистих історіях людей. Він досліджує вплив радянської системи на різні етнічні групи та культури, показуючи різноманітність та

складність регіону. Його описи місць, як-от Москви, Ленінграда, Тбілісі, Баку та інших, надають унікальне бачення життя в СРСР.

Капусцінський також вміло використовує елементи символізму та метафори, щоб передати емоційний стан народу. Його здатність показати красу та трагедію регіону через малий приватний епізод або розмову з місцевими робить «Імперію» особливо глибокою та багатогранною книгою. Важливим аспектом цієї книги є також аналіз причин розпаду СРСР. Капусцінський досліджує внутрішні суперечності та протиріччя радянської системи, показуючи, як ідеологічні та економічні фактори сприяли її занепаду. Через свої роздуми та аналіз автор відкриває читачеві новий погляд на історичні події.

«Імперія» Ришарда Капусцінського є більше ніж просто тревелогією; це твір, який дозволяє читачам зануритися в історію, культуру та психологію радянського суспільства. Книга є важливим внеском у розуміння складної історії СРСР та її впливу на сучасний світ. Через свої розповіді, Капусцінський відкриває читачам вікно в минуле, надаючи глибоке розуміння радянської епохи, її культури та людей.

«Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію» Майка Йогансена є унікальним твором, який поєднує в собі елементи наукового дослідження, романтичного оповідання та глибоких філософських роздумів, оформлених у формі подорожньої повісті.

Цей твір вибрано для аналізу через його оригінальне зображення подорожі, яке стає метафорою глибшого дослідження людських стосунків, інтелектуального розвитку та взаємодії з навколишнім світом. Він вирізняється на тлі традиційних туристичних текстів, пропонуючи читачу не тільки опис місцевостей та подій, але й поглиблене розуміння внутрішніх переживань головних героїв.

У центрі повісті – подорож доктора Леонардо та його коханки Альчести у регіон, відомий як Слобожанська Швейцарія. Поєднання реальних

історичних та географічних відомостей з фіктивними сюжетними лініями створює багатовимірний світ, де реальність переплітається з уявою.

Подорож у творі символізує не тільки фізичне переміщення з місця на місце, але й внутрішню подорож головних персонажів. Через їхні взаємини, переживання та роздуми Йогансен досліджує теми любові, відносин між чоловіком та жінкою, інтелектуального зростання та особистісного розвитку. Автор також звертає увагу на детальний опис природи та культури Слобожанської Швейцарії, демонструючи своє глибоке знання регіону. Він використовує це як фон для розвитку сюжету, надаючи історії реалістичності та автентичності. Йогансен вправно використовує символізм та метафори, щоб надати глибини своїм персонажам та їхнім переживанням. Мандрівка доктора Леонардо та Альчести є не просто фізичним переміщенням, а шляхом до осмислення.

Завдяки своєму багатогранному підходу до опису подорожі, твір Йогансена стає не просто подорожнім оповіданням, а складним літературним твором, який змушує читачів замислитися над власними життєвими шляхами, виборами та взаємодією зі світом. «Подорож ученого доктора Леонардо» є яскравим прикладом того, як туристична література може перерости в глибокий філософський трактат, який відображає універсальні людські цінності та переживання.

«Маленька паризька книгарня» Ніни Джордж є вишуканим літературним твором, який занурює читачів у атмосферу Парижа, відкриваючи місто не тільки як географічне місце, але й як простір для розвитку особистих історій, емоцій та творчості. Вибір цього твору для аналізу обумовлений його здатністю відтворити унікальний дух Парижа, який впливає на долі людей, розкриває глибини їхніх емоцій та стимулює творчість. Джордж створює образ міста, яке є більшим, ніж просто місце подій, а є активним учасником у житті героїв.

«Маленька паризька книгарня» занурює читача у світ, де Париж стає не просто фоном для розгортання подій, а живим, дихаючим персонажем. Місто

представлено як місце зустрічі різних культур, історій та доль, де кожен вуличний куток або кафе має свою унікальну атмосферу та історію. Автор вправно використовує описи Парижа для того, щоб показати, як місцевість може впливати на особистісний розвиток персонажів. Через їхні переживання, зустрічі та взаємодії з містом, читачі мають можливість відчутти всю гаму емоцій – від любові та натхнення до самотності та розчарувань.

Джордж також висвітлює тему творчості, показуючи, як Париж стимулює творчий потенціал своїх мешканців та відвідувачів. Через історії різних персонажів, які знаходять у місті натхнення для мистецтва, музики, літератури, автор розкриває унікальну здатність місцевості впливати на творчу свідомість. Книга відображає Париж як місто, що живе власним життям, сповнене контрастів та парадоксів. Вона показує, як місто може стати каталізатором змін в житті людини, пропонуючи нові перспективи та можливості для самовираження.

«Маленька паризька книгарня» є прекрасним прикладом того, як туристична література може перерости в глибокий художній твір, який змушує задуматися не тільки про місця, які ми відвідуємо, але й про вплив, який ці місця можуть мати на наші життя. Джордж створює багатовимірний світ, в якому Париж є не просто декорацією, а ключовим елементом, що формує долі й характери персонажів.

«Світ за Кларксоном. Як я вже казав...» від Джеремі Кларксона є яскравим прикладом того, як гумор може бути використаний не лише для розваги, але й як засіб дослідження та розуміння різних культур. Вибір цього твору для аналізу зумовлений його унікальним підходом до теми подорожей. Кларксон, відомий своїм гумористичним стилем, представляє читачам різні культури у легкій та доступній формі, що дозволяє зменшити відстань між різними народами та культурами. Його спосіб письма робить книгу привабливою для широкого кола читачів, незалежно від їхнього досвіду в подорожах.

Кларксон у «Світ за Кларксоном. Як я вже казав.».. подорожує по різних країнах, кожен раз відкриваючи для себе щось нове та незвичайне. Він не тільки описує свої власні пригоди та враження, але й звертає увагу на культурні особливості, історію та традиції відвіданих країн. Особливістю його підходу є використання гумору як засобу переказу своїх історій. Цей елемент робить книгу легкою та приємною для читання, одночасно дозволяючи читачам більш глибоко зрозуміти та оцінити культурні особливості різних народів. Кларксон майстерно перетворює звичайні подорожні замітки на захопливі історії, наповнені живими описами та влучними спостереженнями.

Книга також є відображенням того, як подорожі можуть змінювати стереотипи та упередження. Кларксон з гумором розкриває звичайні культурні кліше, показуючи, що реальність часто значно складніша та цікавіша, ніж може здатися на перший погляд. «Світ за Кларксоном. Як я вже казав.».. відображає унікальний погляд Кларксона на світ подорожей. Використовуючи гумор, він не тільки розважає читачів, але й вчить їх цінувати та розуміти різноманітність світу. Ця книга є прекрасним прикладом того, як подорожі можуть розширювати горизонти, ламати стереотипи та об'єднувати людей різних культур через спільний гумор та взаєморозуміння.

«У Патагонії» Брюса Чатвіна є визначним твором у жанрі туристичної літератури, який відкриває читачам захоплюючий світ Патагонії – віддаленого і часто міфологізованого регіону на півдні Аргентини та Чилі. Ця книга є важливим об'єктом для аналізу, оскільки вона поєднує в собі різноманітні аспекти подорожі: історію, культуру, особисті враження та філософські роздуми.

Вибір «У Патагонії» для аналізу заснований на унікальному стилі Чатвіна, який змішує фактичну інформацію з авторськими роздумами, відтворюючи різноманітний та багатогранний образ Патагонії. Чатвін не просто описує місцевість, але й розкриває її історію та культуру через історії людей, які там живуть або колись жили. Його розповіді наповнені загадками та пригодами, що робить книгу особливо привабливою для читачів.

Чатвін використовує своє перебування у Патагонії як можливість для дослідження широкого спектра тем, від природи та географії до історії, міфів та легенд регіону. Він веде читача через різноманітні ландшафти, від пустель до льодовиків, відображаючи красу та суровість природи Патагонії. Описи Чатвіна часто набувають поетичної форми, дозволяючи читачу відчувати атмосферу місць, які він відвідував. Автор також занурюється в історію регіону, розповідаючи про корінні народи, експедиції європейців та легендарних мандрівників, які прокладали шляхи через Патагонію. Він відтворює історії про бандитів, шукачів золота та відважних дослідників, додаючи книзі елемент пригодницького роману. Особливо цінним є те, як Чатвін використовує свої подорожі для роздумів про природу мандрування та його вплив на людину. Він розвиває ідею подорожі як способу самопізнання, як шляху до відкриття нових горизонтів та внутрішнього розвитку.

«У Патагонії» Брюса Чатвіна є виразним та багатогранним твором, що відкриває перед читачем не тільки географічний регіон, але й світ історій, міфів та культурних традицій. Ця книга є прикладом того, як травелог може стати не просто описом подорожі, а засобом глибокого культурного аналізу та особистісного розвитку.

Кожен з цих авторів представляє унікальний погляд на подорожі, від історичного та культурного аналізу до особистісного розвитку та гумору. Їхні тексти відіграють важливу роль у формуванні розуміння культур, історії та особистого досвіду в контексті подорожей.

3.2 Порівняння оригіналу і перекладу з точки зору лінгвостилістичних аспектів

3.2.1. Лексичні трансформації

У процесі перекладу тревелогів важливо не тільки точно передати інформацію, а й зберегти культурний контекст та стилістичні особливості оригіналу. Через використання безеквівалентних лексичних одиниць, таких як назви місцевостей, культурних особливостей чи традиційних заходів, перекладач стикається з викликом забезпечити зрозумілість тексту для читачів іншої культури. Вирішення цієї проблеми може включати застосування таких методів, як транскрипція, транслітерація, калькування, описовий або експлікативний переклад, наближений переклад та трансформаційний переклад. Наприклад, у перекладі твору «Їсти, молитися, кохати» Елізабет Гілберт, українським читачам може бути важко зрозуміти деякі американські реалії без додаткового пояснення. Тому, коли йдеться про специфічні для культури звичаї чи поняття, як-от «Thanksgiving», перекладач може вибрати описовий переклад, щоб відтворити значення свята для українського читача. Переклад твору «Імперія» Ришарда Капусцінського, який детально описує культурні та історичні особливості різних країн, вимагає використання калькування для правильного відтворення історичних термінів, таких як «Gulag», що може бути перекладено як «система радянських трудових таборів». Такий підхід дозволяє не лише зберегти інформативну цінність оригіналу, але й забезпечити культурну адаптацію тексту, роблячи його зрозумілим і близьким до українського читача.

Попри те, що перекладачі часто стикаються з викликами, пов'язаними з перекладом безеквівалентних лексичних одиниць, існують різні стратегії, що дозволяють максимально наблизити переклад до оригіналу, зберігаючи при цьому його семантику та культурні особливості.

Один із способів перекладу – застосування аналогів, який дозволяє знайти найближчий за значенням відповідник у мові перекладу, що є критично важливим у травелогах, де культурні та локальні реалії грають ключову роль. Проте, цей метод може призвести до кількісних та якісних змін у тексті, що іноді викривляє оригінальне значення. Наприклад, у перекладі книги «Їсти, молитися, кохати» Елізабет Гілберт, поняття «soul-searching» передано як «пошуки душевної рівноваги», що відтворює інтенцію автора дослідити внутрішній світ. У «Маленькій паризькій книгарні» Ніни Джордж, фраза «literary apothecary» перекладається як «літературна аптека», що допомагає читачеві уявити книгарню, яка «лікує» душі книгами.

Застосування перекладацького коментаря, який зазвичай подається у вигляді виноска, дозволяє перекладачам детально розкрити значення культурно-специфічних реалій, які можуть бути незрозумілими для читача мови перекладу. Цей метод ефективний у випадках, коли прямий переклад не здатен повністю передати глибину і широту оригінального контексту. Наприклад, у перекладі книги Елізабет Гілберт «Їсти, молитися, кохати» термін «Wreckreational Dive Capital of the World» був перекладений як «Всесвітня столиця дайвінгу» із виноскою, яка пояснює гру слів (wreck + recreational). Такий підхід дозволяє зберегти авторський намір і при цьому зробити текст зрозумілим для українського читача, пояснюючи, що Майамі отримало таку назву завдяки популярності дайвінгу на затонулих об'єктах. В «Імперії» Ришарда Капусцінського складні історичні та політичні терміни вимагають точних пояснень, тому використовується експлікативний переклад з виносками, які допомагають читачеві глибше зрозуміти контекст, наприклад, перекладаючи «Russian tsars» як «руські царі» з поясненням історичного періоду і значення терміна.

Основна мета перекладу – передати зміст оригіналу максимально точно та цілісно, зберігаючи його стиль і виразність, використовуючи для цього різні стратегії. Два загально відомі підходи до перекладу – це «доместикація» і

«форенізація», які полягають у різних підходах до передачі культурних та мовних особливостей оригіналу.

«Доместикація» передбачає адаптацію тексту до культури мови перекладу, згладжуючи різниці і намагаючись наблизити його до сприйняття аудиторії мови перекладу. В цьому випадку перекладач може пояснювати або розшифровувати незрозумілі елементи, щоб зрозуміти читачеві. «Just fyi, I'm including myself in that crowd». [96] – «Просто щоб ви розуміли, я включаю себе в цей натовп». [89]

«Форенізація», навпаки, спрямована на збереження лінгвістичних і культурних особливостей оригіналу. У цьому випадку перекладач намагається передати текст максимально вірно, не змінюючи його структуру або значення. «Needless to say, the bhukkad in both of us compelled us to enjoy the breakfast buffet at the Kingfisher Good Times restaurant in the terminal». [93] – «Зайве говорити, що бхуккад всередині нас обох змусив насолоджуватися шведським столом у ресторані Kingfisher Good Times на терміналі». [90]

Обидва підходи мають свої переваги і недоліки, і вибір між ними залежить від контексту та цілей перекладу. Головне завдання перекладача – забезпечити точну передачу змісту оригіналу, враховуючи культурні та мовні особливості мови перекладу.

На відміну від попереднього прикладу, де було використано стратегію «доместикації», у наступному прикладі ми маємо стратегію «форенізації» або «очуження». У цьому випадку перекладач намагається якнайточніше передати лінгвістичні та культурні особливості оригіналу без змін, навіть якщо це може зробити текст менш зрозумілим для аудиторії мови перекладу. «I took a motor rickshaw to the train station in the city of Belapur, the rickshaw chugging along with a moped-like sound». [93] «Я взяв моторикшу, щоб доїхати до залізничної станції в місті Белапур, рикша пихкає разом із звуком, схожим на мопед». [90]

Ця стратегія дозволяє зберегти всі лінгвістичні та культурні особливості оригіналу, але водночас може робити текст менш зрозумілим для аудиторії

мови перекладу. Однак вона також може сприяти кращому розумінню і прийняттю культурних відмінностей між мовами.

Переклад тревелогів вимагає від перекладача не тільки мовних навичок, а й глибокого розуміння культурних контекстів, а також вміння адаптувати текст до потреб та очікувань цільової аудиторії. Значущим елементом в цьому процесі є переклад безеквівалентних лексичних одиниць, які можуть включати культурно-специфічні поняття та терміни. Використання технік, таких як транскрипція, калькування, та експлікативний переклад, дозволяє забезпечити адекватний переклад та збереження культурної ідентичності оригіналу. Для ілюстрації, у перекладі книги «Їсти, молитися, кохати» Елізабет Гілберт, важливо було зберегти автентичність переживань авторки, що передбачало використання калькування та експлікативного перекладу. Наприклад, культурний термін «B&B» (bed and breakfast) було перекладено як «готель типу 'ліжко та сніданок'», щоб український читач міг зрозуміти концепцію, не втрачаючи при цьому змісту оригіналу. У «Імперії» Ришарда Капусцінського, де описано складні історичні та політичні реалії, було важливо точно передати специфічні терміни. Калькування та експлікативний переклад допомогли відтворити точність та глибину аналізу автора, наприклад, «санаторій» було передано як «health resort», щоб забезпечити зрозумілість для ширшої аудиторії.

Транскрипція та транслітерація часто використовуються у перекладі туристичних тревелогів, особливо при передачі географічних назв та специфічних реалій, які є невід'ємною частиною опису культурного і природного ландшафту. Ці методи дозволяють зберегти локальний колорит і специфіку регіону, що є важливим для глибокого занурення в атмосферу описуваних місць. У перекладі книги Елізабет Гілберт «Їсти, молитися, кохати» іноді зустрічається потреба у транскрипції назв місцевостей і культурних особливостей, щоб читач міг відчути аутентичність згаданих локацій. Наприклад, Bali – Балі, Ubud – Убуд, назва місцевості перекладається методом транслітерації, зберігаючи при цьому її власне звучання. В

«Маленькій паризькій книгарні» Ніни Джордж топоніми та культурні референції передаються за допомогою транскрипції. Наприклад, назви паризьких вулиць і кафе: Rue Montagnard – Рю Монтаньяр, Le Marais – Ле Марє, що в тексті зберігають своє оригінальне французьке написання, дозволяють читачеві відчувати атмосферу міста. У тревелозі Ришарда Капусцінського «Імперія», де описуються різні регіони колишнього СРСР, географічні та культурні назви часто передаються через транслітерацію, щоб зберегти їх ідентичність. Наприклад, назви сибірських міст або степових зон передаються з дотриманням оригінального написання: Kamchatka Peninsula – Камчатський півострів, Novosibirsk – Новосибірськ.

В перекладі текстів тревелогій, як і в будь-якому іншому виді перекладу, існують різні техніки та методи, що використовуються з метою точності та адекватності передачі смислу оригінального тексту. Однією з цих технік є антонімічний переклад, який полягає в заміні слів чи виразів антонімами, тобто словами, що мають прями протилежності за значенням. Антонімічний переклад використовується з метою точнішої передачі смислу та стилю оригінального тексту в цільовій мові.

Одним із прикладів антонімічного перекладу є наступний приклад: «And as with most hospitality institutions of mass production, the food is not good. As in REALLY not good». [97] – «І, як і в більшості закладів гостинного сервісу масового виробництва, їжа погана. ДІЙСНО погана». [88]. У цьому випадку слово «not good» було замінене антонімом «погана», щоб підкреслити негативний характер їжі в тексті.

Ще одним прикладом може бути така цитата: «And even though this site is right next to a huge resort, it is teaming with life». [94] – «І навіть незважаючи на те, що це місце знаходиться поруч із величезним курортом, воно непогано об'єднується із життям». [87]. У цьому випадку використано антонім «непогано» замість слова «teaming», щоб передати позитивний характер місця в тексті.

Антонімічний переклад може бути важливим для збереження смислу та стилю тексту при перекладі. Він допомагає точніше передати інтенцію автора та відтворити тонкості оригінального тексту в цільовій мові. Ще однією прикладом може бути: «Cebu was a great place to travel with kids. Easily accessible, lots of things to do, good infrastructure, and totally unimimidating». [92] – «Себу було чудовим місцем для подорожей з дітьми. Легко доступне, багато чого робити, хороша інфраструктура, і абсолютно невимушена атмосфера». [91]. У цьому випадку слово «travel» було замінене іменником «подорожі», щоб точніше відтворити зміст оригінального тексту.

Антонімічний переклад використовується не лише для збереження смислу, але й для тонкої передачі емоційного забарвлення тексту, що важливо в туристичних травелогах, де автори намагаються передати свої враження та досвід від відвідуваних місць. Цей метод допомагає зберегти стилістичну виразність і глибину оригінального тексту, роблячи переклад не тільки інформативним, але й багатим на емоційне сприйняття. Нариклад, у «Імперії» Ришарда Капусцінського. У цьому творі автор описує свої подорожі по територіях колишнього СРСР, де він зустрічає різноманітні культури і пейзажі. Одна з фраз оригінального тексту говорить: «Siberia stretches out under an infinite sky». – «Сибір розкинувся під нескінченим небом», де слово «stretches» (розтягується) антонімічно передано через «розкинувся», що не тільки передає зміст, але й зберігає відчуття величезного, невимірного простору, що характерне для Сибіру.

Антонімічний переклад може бути важливим для збереження смислу та стилю тексту при перекладі. Він допомагає точніше передати інтенцію автора та відтворити тонкості оригінального тексту в цільовій мові. Ця техніка дозволяє відтворити протилежність значень слів та виразів, забезпечуючи точність та адекватність перекладу.

Лексичні трансформації в процесі перекладу текстів травелогій є важливою складовою для забезпечення зрозумілості та природності цільового тексту для читача. Однією з таких трансформацій є перестановка слів, яка

може включати зміну порядку слів або переформулювання фраз з метою полегшення сприйняття тексту.

«A sumptuous breakfast and few selfies later, we were on-board the Indigo 6E168 to the Capital and in less than 3 hours, greeted by my cousin outside Indira Gandhi International airport». [97] – «Після розкішного сніданку і кількох селфі ми вирушили на борт Indigo 6E168 до столиці, і менше ніж за 3 години були зустрінуті моїм двоюрідним братом під Indira Gandhi International Airport». [88] У цьому прикладі можна побачити, як перестановка слів та додавання деяких деталей допомагають поліпшити звучання та зрозуміння тексту. Оригінальне речення могло б звучати більш заплутано, але завдяки перестановці слів та додаванню «під Indira Gandhi International Airport» український переклад став більш лаконічним та легким для сприйняття.

«It seems like a short time period, but I bet you would have had a completely different opinion and felt that it was pouring (like) forever if you were physically present there». [93] – «Здається, це короткий період часу, але я впевнений, що у вас була б зовсім інша думка і ви відчували б, що це тривало (як) вічність, якби ви були там фізично присутніми». [90] У цьому прикладі слово «like» було використано для збереження відтінку порівняння, а також додано слово «фізично» для кращого розуміння контексту. Ця трансформація поліпшила чіткість тексту та допомогла передати точний смисл оригіналу.

«It wasn't even a quarter as romantic as Bollywood movies showcase such rainfall-based mushy-mushy romances to be like». [93] – «Це навіть не було найменшою мірою таким романтичним, як боллівудські фільми показують такі дощові солодкі-пресолодкі романтичні історії». [90] Тут слова «мінімум» були додані для підкреслення ідеї «найменшою мірою», а також було додано фразу «солодкі-пресолодкі», що полегшило передачу настрою та емоцій автора.

Лексичний рівень є надзвичайно цікавим і важливим аспектом тексту. Це рівень, на якому передається зміст та структура тексту, а також дозволяє автору виразити свої думки та почуття. Автор використовує слова з різних

лексичних груп, такі як застарілі слова, іншомовні вирази, розмовна лексика та інші, для точного вираження своїх ідей.

Один з цікавих аспектів лексичного рівня – це неологізми, які є новими словами або виразами, введеними в мову на позначення нових або раніше існуючих концепцій у новому контексті. З часом ці нові слова можуть стати загальноновживаними та втратити статус неологізму.

Наприклад, в реченні: «The next point in your to-do-in-Lyon list should be to try French pastry». [94] Можна побачити неологізм «to-do-in-Lyon list», який вказує на список рекомендацій чого робити у Льоні. Або у реченні: «Adventure wasn't far behind as we ended up reaching a dead-end or rather dead-ends at one point in our journey.».. [92] можна спостерігати вживання слова «dead-end» у контексті подорожі, що вказує на труднощі чи перешкоди, які зустрічаються під час подорожі.

Вживання іншомовних слів у текстах тревелогій є досить поширеним явищем і може бути як цікавим елементом стилістики, так і засобом передачі специфічних або незвичайних концепцій та ідей. Вищезазначені приклади демонструють вживання іншомовних слів з різних мов, таких як санскрит («bugyals»), тибетська («Thach»), іспанська («adios»), та інші, у контексті тревелогічного опису.

«Needless to say, the bhukkad in both of us compelled us to enjoy the breakfast buffet at the Kingfisher Good Times restaurant in the terminal». [93] – «Беззаперечно, буккад в нас обох змусив нас насолодитися сніданком у ресторані Kingfisher Good Times в аеропорту» [90] Перший приклад відображує використання слова «bhukkad» з санскриту, щоб описати спільний аспект досвіду авторів – насолоду сніданком. Це слово створює атмосферу специфічної культурної особливості та є прикладом того, як іншомовні слова можуть передати унікальну ситуацію чи почуття.

Вживання іншомовних слів у текстах тревелогій може бути корисним для створення атмосфери, підкреслення культурних особливостей і передачі унікальних елементів подорожі. «Within 30 minutes of walking, your body starts

to sweat and you know that the hot chole bhature that was consumed with happiness some time back will soon be out of your system, burnt in the form of calories, and become the fuel for the hours ahead». [93] – Проїшовши 30 хвилин ходьби, ваше тіло починає пітніти, і ви знаєте, що гарячі чоле бхатуре, які ви їли з радістю нещодавно, скоро покинуть ваш організм, перетворившись на калорії, і стануть паливом на наступні години» [90] Тут перекладач використовує слово «chole bhature» з індійської кухні, щоб описати наслідки фізичної активності. Це слово додає колориту та описовості тексту та сприяє кращому розумінню ситуації.

Важливо враховувати, що такі слова повинні вписуватися в контекст тексту та бути зрозумілими цільовій аудиторії». So, bugyals were out of the question, but I told myself that a Thach might be somewhere in between a bugyal and (perhaps) a resting place for trekkers». [93] – «Отже, буг'яли були виключені, але я подумав, що тач може бути десь між буг'ялами і, можливо, відпочинковим місцем для туристів» [90] слово «bugyal» знову звертаємося до санскриту та індійської культури, щоб описати природний ландшафт. Це слово створює образ і допомагає уявити собі середовище, про яке йдеться в тексті.

Вживання слів обмеженого вживання, таких як діалектизми, є важливим аспектом створення місцевого колориту та характеристики персонажів у текстах тревелогій. Ці слова додають текстам особливого шарму та автентичності, розкриваючи культурну та регіональну специфіку подорожей. Наприклад, «As I am shuffling around the parking lot, looking for the best vantage point to take a photo, a moist voice chirrup in my ear, 'Are you an historian, surr?'» [93] – «Поки я шукаю найкращу точку для фотографії на парковці, вологий голос лунає у моєму вуху: «Ви історик, пане?»» [90] Слово «surr» є діалектизмом та вказує на місцеву особливість мови. Воно створює образ незнайомця, який може бути частиною місцевої спільноти або просто виражає свою цікавість. Цей діалектизм додає тексту автентичності та передає атмосферу місця.

Вживання слів обмеженого вживання та діалектизмів у текстах тревелогій допомагає створити живописні та автентичні образи, розкрити історію та культурні особливості місць подорожей і зробити текст більш цікавим та барвистим для читачів. У наступному прикладі: «He was the natural son of Richard III, but after his father's death he had to hide. His enemies, the Tudors, wanted him dead, you see, so he came to Eastwell. He lived in a small cottage on the estate and worked as a stonemason». [97] – «Він був законним сином Річарда III, але після смерті батька йому довелося приховуватися. Його вороги, Тюдори, бажали його смерті, розумієте, і тому він прибув до Іствеллу. Він жив у маленькій хатці на власності і працював каменярем» [88] – слова «Тюдори» та «Річард III» вказують на історичний контекст та діалектизми, такі як «законний син» та «жив у маленькій хатці», додають тексту колорит та розкривають характер персонажа. Ця мовна особливість допомагає читачеві краще зрозуміти контекст і глибше відчувати атмосферу історії.

Отже, можна визначити, що автори тревелогів активно користуються лексичними засобами, такими як неологізми, слова обмеженого вживання і діалектизми, для того щоб виразити свої думки і надати тексту місцевий колорит. Однак найпоширенішим засобом у їхніх творах є використання іншомовних слів.

Для досягнення максимально точного перекладу часто застосовують перекладацькі трансформації, які можна поділити на лексичні та граматичні. Лексичні трансформації полягають у заміні чи зміні лексичних елементів мови оригіналу для досягнення адекватності перекладу. Вони використовуються у випадках, коли відповідні словникові еквіваленти в мові перекладу відсутні або не можуть адекватно відобразити семантичні, стилістичні та прагматичні особливості оригіналу.

Наприклад, в оригінальному реченні «What's in a view anyway?» [93] була застосована лексична трансформація для розширення речення і зрозуміння його контексту: «Що такого особливого в цьому краєвиді?» [90] Або у реченні «The resort is really close to the airport, which was a major plus

considering that traffic in The Philippines rivals that of Indonesia for 'Most God Awful EVER.'» [93] застосовано трансформацію вилучення слова без втрати сенсу: «Курорт знаходиться дуже близько до аеропорту, що було великим плюсом, враховуючи те, що дорожній рух на Філіппінах конкурує з дорожнім рухом Індонезії за звання 'Найжахливішого ВСІХ ЧАСІВ'». [90]. Отже, лексичні трансформації є важливим інструментом у перекладі для забезпечення максимально точного та зрозумілого передачі сенсу оригіналу.

У наступному прикладі ми також спостерігаємо використання лексичної трансформації, а саме перестановку слів. Ця трансформація використовується з метою узгодження структури фрази у відповідності з рідною мовою і при цьому не змінює прагматичне значення речення.

Оригінальне речення «The next point in your to-do-in-Lyon list should be 'to try French pastry.'» [95] було перетворено на: «Наступним пунктом у вашому списку справ у Ліоні має бути 'спробувати французьку випічку'». [86]

Отже, перекладач нон-фікшн літератури, зокрема тревелогу, повинен бути знайомим з конкретною предметною областю тексту, щоб забезпечити точність та зрозумілість перекладу, відтворити смислові зв'язки між реченнями і відобразити метатекстові елементи для організації тексту.

3.2.2. Граматичні трансформації

Граматичні трансформації у перекладі – це метод, коли граматичні одиниці в оригіналі змінюються на відповідні одиниці мови перекладу з іншими граматичними характеристиками. Ці трансформації можуть стосуватися будь-яких граматичних рівнів, включаючи частини мови, частини речення і т. д.

Перед тим як розглядати приклади застосування граматичних трансформацій, важливо врахувати різні види граматичних труднощів, з якими може зіткнутися перекладач. Ці труднощі можна поділити на кілька груп.

Перша група труднощів пов'язана з відсутністю в українській мові артиклів, складних підметних і додаткових конструкцій, каузативних форм і абсолютних конструкцій, які є характерними для англійської мови.

Друга група труднощів виникає через різницю в побудові речень між англійською та українською мовами. Наприклад, порядок слів у реченні може бути більш фіксованим в англійській мові, інверсійні конструкції використовуються для виділення певного члена речення.

Третя група труднощів пов'язана з відмінностями в формах однини та множини іменників між двома мовами, а також використанням англійських прислівників, які можуть бути передані за допомогою інших частин мови в українському перекладі.

Для подолання цих труднощів в перекладі можна використовувати різні граматичні трансформації, такі як перестановка, заміна, додавання, вилучення і комплексні трансформації. Наприклад, «It was incredibly fun, to be fair». [95] – «Чесно кажучи, це було неймовірно весело». [86] Українська мова частіше виражає власну думку на початку речення, на відміну від англійської, де точка зору може бути висловлена як на початку, так і в кінці речення. У цьому випадку, перекладач використовує перестановку, щоб виразити цю особливість української мови.

У наступному прикладі: «It was phenomenal, and so worth the early morning, and the long drive out there». [93] – «Це було феноменально, і тому підйом рано вранці, і довга дорога назад були дійсно варті того». [90] – можна спостерігати, що українська мова має більш звичний порядок слів у реченні порівняно з англійською. В цьому випадку, слово «worth» в оригіналі виступає як присудок, а в українському перекладі, воно розміщується більш типово для української мови.

Приклад перестановки можна спостерігати в наступній цитаті: «Reaching Marhi took us about 6 hours of drastic uphill riding with steep roads near the end and rain to make it even tougher». [93] – «На те щоб дійти до Мархі ми витратили близько 6 годин піднімаючись вгору по крутих дорогах, під кінець

із дощем, який зробив наш підйом ще жорсткішим». [90]. У цьому випадку, герундій в англійській мові замінюється дієприслівниковим зворотом в українському перекладі для виразнішого виразу сенсу, оскільки герундій не є типовим для української мови.

«BUS tickets are sold at the info/ticket-kiosk (located outside the Arrivals between Exits 4 n 5)». [93] – «Квитки на АВТОБУС продаються у довідковій/касі (між виходами 4 та 5)». [90]. У цьому випадку, складений іменник «info/ticket-kiosk» в оригіналі змінюється для відповідності українському порядку слів.

«This fine sand beach is famous for its world-famous attraction – The Somnath Temple, a pilgrimage site». [93] – «Цей пляж із дрібним піском славиться своєю всесвітньо відомою пам'яткою – храмом Сомнатх, місцем паломництва». [90]. У цьому випадку словосполучення «sand beach» в оригіналі замінюється на «пляж із дрібним піском» в українському перекладі для зручності сприйняття українською мовою.

Трансформація часто застосовується до побутових реалій, зокрема грошових одиниць, мір ваги та довжини, а також до назв місць та інших культурно значущих об'єктів. Скорочення або спрощення вихідного тексту допомагає зробити переклад більш лаконічним і зручним для сприйняття. Наприклад: «You only need to have British pound sterling (£)» була спрощена до «все, що вам знадобиться – це лише фунти». Таке вилучення детальної назви валюти («British pound sterling») на користь більш звичного «фунти» робить текст більш доступним для українського читача, уникнувши перевантаження зайвою інформацією. Аналогічно у випадку з Всесвітньою туристичною організацією ООН, офіційна назва «United Nations World Tourism Organization» в перекладі на українську часто стає просто «Всесвітня туристична організація», вилучаючи зайву специфікацію її прив'язки до ООН. Це робить назву організації легшою для сприйняття і менш обтяжливою в побутовому мовленні.

Такі граматичні трансформації у процесі перекладу текстів тревелогій як додавання та вилучення елементів є частим інструментом перекладачів, адже вони допомагають досягти кращого розуміння та передачі смислу: «It felt like my very own tum-tum, a toy car that I could control anytime I wished». [90] – «Я відчував себе наче тум-тум, іграшковий автомобіль, яким я міг керувати будь-коли, коли хотів». [93] У цьому прикладі застосовано граматичну трансформацію додавання, де український переклад доповнює оригінал, а саме додає слово «іграшковий» для передачі аналогічного смислу.

У другому прикладі оригінальне речення звучить так: «Adventure wasn't far behind as we ended up reaching a dead-end or rather dead-ends at one point in our journey as one of the roads (apparently shortcuts) to the metro station seemed to be blocked permanently and our driver didn't seem to know this fact». [97] Переклад цього речення на українську мову привів до наступного вигляду: «Пригоди не залишилися позаду, оскільки в один момент нашої подорожі ми зайшли в глухий кут, скоріше, навіть в глухі кути, оскільки одна з доріг (як виявилось, найкоротший шлях) до станції метро, здається, була заблокована назавжди, і наш водій, здавалося, не знав цього факту». [88] У цьому прикладі ми спостерігаємо граматичну трансформацію вилучення, де деякі елементи оригінального речення були вилучені в українському перекладі для кращої читабельності та передачі смислу.

Граматичні трансформації, такі як додавання та вилучення, використовуються для адаптації граматичних структур і створення адекватного перекладу тексту, а вибір конкретної трансформації залишається на розсуд перекладача.

Отже, перестановка слів інколи використовується в граматичних трансформаціях для забезпечення більшої відповідності української мови та кращого сприйняття тексту.

Трансформація заміни, також відома як трансформація субституції, є важливим елементом процесу перекладу текстів тревелогій. Ця техніка використовується для передачі аналогічних сенсів та ідей, зберігаючи при

цьому логічну структуру та граматичну коректність тексту в цільовій мові. Наприклад, «We got to swim literally meters away from wild whale sharks, watching them right up close, feeding and diving, and drifting along in the water». [93] – «Нам вдалось поплавати буквально у декількох метрах від диких китових акул, спостерігаючи за ними зовсім близько, годуючи їх та пірнаючи, і пливучи разом по воді». [90] У цьому прикладі, виділимо значення трансформації заміни. Слово «swim» було замінене на «поплавати», щоб передати аналогічний сенс і зберегти граматичну структуру українського речення. Також, герундіальна конструкція «swimming, watching, feeding, and drifting» була передана в українському перекладі у формі складнопідрядного речення для збереження логічної послідовності дій.

Заміна дозволяє покращити якість перекладу, точніше відтворити смисл та стиль оригінального тексту в цільовій мові, а також забезпечує зрозумілість та природність перекладу для читача. «Adventure wasn't far behind as we ended up reaching a dead-end or rather dead-ends at one point in our journey.».. [90] – «Пригоди не залишилися позаду, оскільки в один момент нашої подорожі ми зайшли в глухий кут, скоріше, навіть в глухі кути.».. [93] Одним із прикладів такої трансформації є заміна слова «adventure» у оригінальному англійському тексті словом «пригоди» у відповідному українському перекладі. Ця заміна була здійснена з метою передачі ідеї про подорож і несподівані обставини. Українське слово «пригоди» відтворює схожий смисл і допомагає читачу краще розуміти контекст тексту.

Інший приклад цієї трансформації можна побачити у фразі: «I kind of know there is something in her life that bothers her, but I do not know what bothers her». [97] – «Я знаю, що є щось таке у її житті, що турбує її, але я не знаю, що саме її турбує». [88] У цьому випадку слово «adventure» було вилучено з перекладу, оскільки воно не несло істотної інформації та не впливало на зміст речення. Це вилучення допомогло зробити переклад більш лаконічним та зрозумілим.

З метою збереження оригінального сенсу перекладач застосував еквівалентні засоби перекладу: «In the Manali Leh cycling tour explore rougher dirt tracks while making some tough climbs along with gut-wrenching descents». [95] – «У маналійському велотурі по Леху досліджуйте грубші ґрунтові доріжки, роблячи складні підйоми, разом із шокуючими спусками». [86]. У цьому випадку важливо відзначити, що слово «cycling» було замінене на «велотурі», щоб передати аналогічний сенс і використовувати відповідний український термін. Також, герундіальна конструкція «cycling, making, and descents» була передана українському перекладі у формі переліку дій, що відповідає контексту.

Часто перекладачі змушені використовувати заміну категоріальних одиниць: «Having said that, mountain weather is truly unpredictable and one needs a bit of good luck in the process to enjoy Nature's beauty (and hopefully not her fury)». [92] – «Сказавши це, гірська погода справді непередбачувана, і вам треба трохи удачі в цьому процесі, щоб насолодитися природною красою (і, сподіваюся, не її гнівом)». [91]. У цьому прикладі, можемо визначити, що герундіальна конструкція «Having said» була передана українському перекладі у формі дієприслівника «Сказавши це». Також, слово «unpredictable» було замінене на «непередбачувана», щоб виразити той самий характер погоди.

Наступний приклад демонструє заміну герундія дієприслівником української мови: «After savoring the walk back to our parking place (wherein I got left behind and lost my way for sometime), and having a packet-full of majjige (spiced buttermilk), we were now really on our way back to Bangalore, satisfied with the weekend, the drive, the food, the clicks, and of course the endless chatter!» [95] – «Після насолоди прогулянкою назад до нашого місця паркування (де я відстала і якись час блукала), і випивши пакет майджиге (пряного молока), ми вже були на шляху назад до Бангалору, задоволені вихідним, поїздкою, їжею, фотографіями, і, звісно ж, нескінченними балаканнями!» [86]. Цей приклад показує, як герундіальна конструкція «After savoring» була передана українському перекладі у формі після дієприслівника «Після насолоди».

Також, слово «savoring» було замінене на «насолоди», щоб передати аналогічне значення.

Отже, трансформація заміни або субституції використовується для адаптації граматичних структур англійської мови до української для збереження семантики та значень.

3.2.3 Лексико-граматичні трансформації

Лексично-граматичні трансформації в процесі перекладу є складним злиттям лексичних та граматичних аспектів, які сприяють кращому виразу сенсу та забезпечують зв'язність між оригінальним текстом та перекладом. Розглянемо приклади таких трансформацій:

«Whatever the reason, I was a bit meh about the food options». [95] – «Незалежно від причини, моя реакція щодо харчування була «ме». [86] Тут фраза «Whatever the reason» була перетворена на «Незалежно від причини», застосовуючи граматичну трансформацію додавання для вираження аналогічного значення. Потім використано лексичну трансформацію, додавши фразу «моя реакція» замість «I was», створюючи таким чином лексично-граматичну трансформацію, що покращує розуміння тексту.

«What options does one have in this gruelling and sweltering heat than to run away to a cooler destination and embrace the glory of Mother Nature!» [89] – «Які варіанти у вас є у цій виснажливій спеці, окрім як втекти до місця із охолоджувачем та визнати тріумф матері-природи!» [96] У цьому прикладі використано граматичну трансформацію, замінивши фразу «one have» на «у вас є», а потім застосовано лексичну трансформацію, замінивши «gruelling and sweltering heat» на «виснажливій спеці», що полегшує сприйняття тексту.

«A small puddle of 'mixed goodies' had formed at one corner of the tent where our shoes and trekking poles were kept, and it was slowly entering our territory». [93] – «В одному кутку намету, де зберігалися наше взуття та трекінгові палиці, утворилася невелика калюжа 'змішаних смаколиків', яка повільно

заходила на нашу територію». [90] спочатку відбулася лексична трансформація, де «A small puddle of 'mixed goodies'» було замінено на «невелика калюжа 'змішаних смаколиків'». Після цього було застосовано граматичну трансформацію, додавши складнішу синтаксичну структуру, що допомагає передати контекст і смислове навантаження.

«I had my temporary *yaу* moment, got ready in the next 30 minutes, and was savoring a bowl of hot porridge, after which our ascent to Sar Pass started». [93] – «У мене був свій тимчасовий ура-момент, щоб приготуватися за 30 хвилин і смакувати миску гарячої каші, після чого почався наш підйом на перевал Сар». [90] У цьому випадку спершу застосовано лексичну трансформацію, де «*yaу moment*» було перекладено як «ура-момент», а потім використано граматичну трансформацію, замінивши «*after which*» на «після чого», створюючи лексично-граматичну трансформацію для збереження структури і сенсу оригінального тексту.

Отже, лексично-граматичні трансформації є результатом взаємодії різних видів трансформацій у процесі перекладу і допомагають створити більш адекватний переклад тексту.

3.3. Особливості відтворення стильових аспектів у перекладі

Перший і основний аспект, який слід враховувати при перекладі, – це збереження унікального голосу автора. Кожен письменник має свій стиль, який включає в себе вибір слів, темп розповіді, гумор, іронію, емоційність тощо. Наприклад, у творах Брюса Чатвіна, відомого англійського мандрівника і письменника, можна відчути легкий, майже ліричний тон, який переплітається з глибокими роздумами про природу мандрування. Перекладач мусить вловити цю особливість і адекватно передати її в перекладі, зберігаючи оригінальний настрій та емоційний колорит. Наприклад, «In the wandering life, I found a rhythm that pleased me. The colors of the sky, the whisper of the wind, and the vastness of landscapes that constantly changed before my eyes, seemed to

echo the restlessness in my soul. It was as if I was born to move, to experience the earth in all its splendor». [92] – «У житті мандрівника я знайшов ритм, який мені до вподоби. Кольори неба, шепіт вітру, безмежність ландшафтів, що постійно змінювались перед моїми очима, здавалися відгомонам неспокою в моїй душі. Було так, наче я народився для руху, для переживання Землі у всій її величі». [91] У цьому прикладі основна увага зосереджена на збереженні «легкого, майже ліричного тону» Чатвіна. Це досягається через вибір слів, які відображають красу та гармонію («кольори неба», «шепіт вітру»), а також через передачу його глибоких роздумів про природу мандрування («безмежність ландшафтів», «народився для руху»). Також важливим є збереження емоційного колориту та настрою, який відчувається в оригінальному тексті, дозволяючи читачеві пережити ті ж відчуття, що й автор.

У наступному прикладі: «Travel, for me, has always been about discovery – of new landscapes, cultures, and aspects of human existence. Each journey is a story, ripe with the promise of unseen horizons and encounters that might change one's perspective forever. My backpack was more than a mere accessory; it was a portal to other worlds». [92] – «Подорожі для мене завжди були про відкриття – нових ландшафтів, культур та аспектів людського буття. Кожна подорож – це історія, наповнена обіцянкою невідомих горизонтів та зустрічей, які можуть назавжди змінити точку зору. Мій рюкзак був більшим, ніж просто аксесуар; він був порталом в інші світи». [91] – особлива увага приділяється передачі Чатвінової філософії подорожей. Переклад підкреслює його бачення подорожі як засобу відкриття і самопізнання. Використання метафор («портал в інші світи») і алегоричних образів (наприклад, «рюкзак» як символ подорожей) допомагає передати глибину думок автора.

Також яскравим прикладом є: «Under the starlit sky of the Sahara, I felt a profound connection to the universe. There, in the silence of the desert, the petty concerns of everyday life faded into insignificance. I was a mere speck in the vast continuum of history, yet I felt more alive than ever». [92] – «Під зоряним небом

Сахари я відчув глибокий зв'язок з Всесвітом. Там, у тиші пустелі, дріб'язкові турботи повсякденного життя відходили на другий план. Я був лише маленькою крапкою в неосяжному континуумі історії, але відчував себе живішим, ніж коли-небудь». [91]. У цьому уривку переклад відображає Чатвінове відчуття єдності з природою і всесвітом, яке він описує. Важливо зберегти емоційний резонанс, який відчуває автор, передаючи його внутрішній світ та філософські роздуми.

Другий важливий аспект – це точність у відтворенні культурних деталей. Травелоги часто містять описи традицій, звичаїв, місцевих діалектів, ідіом, що вимагають не тільки знання мови, але й глибокого розуміння культури. Наприклад, у книзі «Світ за Кларксоном» Дж. Кларксона детально описується життя в невеликому іспанському селі 1920-х років. Перекладач має не тільки точно передати суть, але й зберегти локальний колорит, відтворюючи атмосферу того часу. Наприклад, перекладач може вловити і передати нюанси мови, культурних звичаїв та атмосферу іспанського села: «In the small village of Andalusia, the siesta was a sacred time. The sun-drenched streets became silent, as every soul retreated from the heat. The rhythm of life here was dictated by nature, and in these moments, time itself seemed to pause». [93] «У маленькому селі Андалусії час сієсти був священним. Вулиці, осяяні сонцем, порожніли, адже кожна душа ховалася від спеки. Ритм життя тут диктувала природа, і в ці моменти час наче зупинявся». [90]. У цьому перекладі важливою є точність передачі культурних реалій. Слово «сієста» залишається незмінним, оскільки воно точно відображає культурний феномен, властивий Іспанії. Опис вулиць, осяяних сонцем, та способу життя, який диктується природою, допомагає передати атмосферу іспанського села.

У наступному прикладі: «Evenings in the village were filled with the sounds of flamenco. The clapping, the rhythmic stomping of feet, and the passionate melodies of the guitar were the true expressions of Andalusian spirit». [93] – «Вечори в селі наповнювалися звуками фламенко. Плескіт долонь, ритмічне топтання ніг та пристрасні мелодії гітари були справжнім вираженням

андалузського духу». [90] – особливу увагу приділено передачі культурної атмосфери фламенко. Переклад зберігає оригінальну назву танцю, а також передає динаміку і емоційність цієї частини іспанської культури.

Переклад підкреслює важливість їжі в культурі села, демонструючи, як їжа може бути частиною більш широкого культурного контексту. «The villagers' cuisine was a mirror of their lifestyle – simple yet robust. Dishes like 'gazpacho' or 'jamón ibérico' were not just food, but a celebration of local produce and culinary traditions». [90] – «Кухня селян була відображенням їхнього способу життя – проста, але смачна. Страви на кшталт 'гаспачо' чи 'хамон іберіко' не були просто їжею, а святкуванням місцевих продуктів та кулінарних традицій». [93] У цьому уривку ми бачимо, як важливо передати специфіку місцевої кухні, зберігаючи оригінальні назви страв.

Переклад повинен відтворювати відчуття спільноти та культурної традиції, які важливі для розуміння суспільства, описаного Бренаном. «At the village fiesta, the whole community came together. It was a vibrant tapestry of music, dance, and laughter, where age-old traditions blended seamlessly with the joys of the present». [93] – «На сільському святі уся громада збиралася разом. Це була яскрава картина музики, танців та сміху, де давні традиції бездоганно перепліталися з радостями сьогодення». [90] У цьому уривку передача атмосфери сільського свята є ключовою.

Третім аспектом є адаптація метафор та образів. У тревелогх часто використовуються образні вислови та метафори, що передають особливості ландшафтів, зустрічей із людьми, враження від місць. Важливо не тільки перекласти слова, але й зберегти оригінальну картину, яку хотів передати автор. Наприклад, описуючи гори Гімалаїв, письменник може використовувати метафори величі й неприступності, які повинні знайти своє відображення в перекладі.

Тут важливо не лише точно передати слова, але й зберегти оригінальну картину та емоційний вплив, який хотів створити автор. «The Himalayas stood before me like an impregnable fortress of nature. Their peaks, shrouded in mist, were

like ancient gods surveying the world below. The sheer magnitude of these mountains humbled me, reminding me of the vastness of nature and the fragility of human existence». [93] – «Гімалаї стояли переді мною, як неприступна фортеця природи. Їхні вершини, огорнуті туманом, нагадували давніх богів, що спостерігають за світом під собою. Неймовірна велич цих гір примушувала мене відчувати скромність, нагадуючи про величезність природи і крихкість людського існування». У цьому перекладі ключовою є адаптація метафор та образів. Метафора «неприступна фортеця природи» відтворює оригінальне враження величі та недосяжності Гімалаїв. Використання образу «давніх богів» допомагає передати відчуття старовини та величі гір.

Переклад метафор та образів є не лише мовною задачею, але й творчим актом. Це вимагає від перекладача глибокого розуміння інтенцій автора та здатності відтворити його візію в іншій мові, зберігаючи при цьому емоційний вплив та глибину оригінального тексту. «As I trekked further, the mountains revealed their hidden beauty. The play of light and shadow on the snow-capped peaks created a mesmerizing spectacle, akin to a dance of celestial beings». [93] – «Продовжуючи мій похід, гори відкривали свою приховану красу. Гра світла та тіні на сніжних вершинах створювала зачаровуюче видовище, схоже на танець небесних істот». [90]. Тут використання образних висловів («гра світла та тіні») та метафор («танець небесних істот») допомагає передати красу та чарівність пейзажу. Перекладач успішно зберігає поетичність та візуальну силу оригінального тексту.

Всі стилістичні засоби мають спільний лінгвістичний принцип в основі своєї дії, який полягає в порівнянні різних явищ та встановленні подібностей і відмінностей між ними, а також у створенні контрастів та еквівалентності. Розглянемо один із найвідоміших та часто використовуваних стилістичних засобів – метафору. Метафору можна визначити як вираз, який використовується для порівняння з чимось іншим або для символізації чогось іншого». It would be better to call it the land of the best sunrises» – «Краще

називати її країною найкращих сходів сонця»«. «A genuine gem of the city is the Lyon Cathedral» – «Справжнім скарбом міста є собор Ліону».

Ще одним добре відомим стилістичним засобом є епітет. Епітет – це слово або вираз, що використовується для надання ознаки предмету або виділення його особливостей. Епітет може бути як постійним і відомим багатьом, так і унікальним, створеним автором для конкретного тексту.

Яскраві епітети, такі як «fierce» (жорсткий), «bowel-loosening» (розслаблюючий кишківник), «scruffy-looking local» (непривабливий місцевий мешканець), «cheap» (дешевий), «tepid» (прохолодний), «pre-ready meals» (готові до споживання страви), «gut-wrenching descents» (круті спуски, які виводять з себе), «invigorating route» (оживлюючий маршрут), «perpetual look of sadness» (вічний вигляд суму), «gruelling and sweltering heat» (втомлююча та пекуча спека), «sumptuous breakfast» (розкішний сніданок), та «rainfall-based mushy-mushy» (продажі на основі дощових опадів).

«It is almost the end of October, but the sun is fierce and there has been no rain of note for many months». [96] – «Майже кінець жовтня, але сонце палке, і протягом багатьох місяців не було помітних дощів» [89]. В українському варіанті метафора «fierce» перекладена як «палке», що адекватно передає інтенсивність сонця, використовуючи при цьому природний для української мови вираз.

«The views are bowel-loosening» [92] – «Види вражають саме серце» [91]. Оригінальна метафора, яка в буквальному сенсі описує фізіологічну реакцію, перекладена більш м'яко, але зберігає емоційний вплив. Це приклад адаптації метафори до культурних норм і відчуттів цільової аудиторії.

«I got a tip from a scruffy-looking local: I should go to the opposite platform, as a train will come there shortly that will go in the same direction and will be empty, as compared to the train, which will come to the platform I was on, which would be full already» [92] – «Я отримав пораду від недоглянутого місцевого жителя: мені слід перейти на протилежну платформу, оскільки туди незабаром прибуде поїзд, який рухатиметься в тому ж напрямку і буде порожнім, в

порівнянні з поїздом, який прибуде на платформу, на якій я був, і вже буде повним» [91]. Метафоричний опис зовнішності особи «scruffy-looking» перекладено досить буквально, зберігаючи візуальний образ, характерний для оригіналу.

«But to pay top dollar for cheap, tepid, pre-ready meals? Well, that's not something I'm willing to do» [95] – «Але платити за дешеві, прохолодні, готові до споживання страви великі гроші? Ну, це не щось, на що я готовий піти» [86]. Фраза «top dollar» метафорично означає високу ціну. У перекладі використано пряме значення («великі гроші»), що зберігає основний зміст, але втрачає метафоричний нюанс.

«A petite woman with a perpetual look of sadness in her eyes» [95]. – «Невелика жінка із вічним виглядом суму в її очах» [86]. Образ «perpetual look of sadness» ефективно перекладено, зберігаючи емоційний вплив оригінального опису.

«What options does one have in this gruelling and sweltering heat than to run away to a cooler destination and embrace the glory of Mother Nature!» [92] – «Які варіанти є в цю важку і палку спеку, крім як втекти в холодне місце і віддати дань величі Матері Природи!» [91]. Тут метафоричні описи погодних умов («gruelling and sweltering heat») перекладено досить буквально, ефективно передаючи відчуття дискомфорту від спеки.

Також риторичні запитання використовуються для створення вигляду діалогу з уявним співрозмовником, як у наступних прикладах:

«What's in a view anyway?» [92] – «Все одно, що взагалі означає вид?» [91] Переклад зберігає запитальну форму оригіналу, але додає вираз «Все одно», що вносить нюанс безпорадності або іронії, характерний для українського висловлювання.

«But you don't really need a language to understand each other, do you?» [95] – «Але вам дійсно не потрібна мова, щоб розуміти одне одного, чи не так?» [86] Переклад ефективно відтворює зміст оригіналу, зберігаючи риторичний

характер питання. Вираз «чи не так?» використовується в українській мові для підкреслення очікуваної згоди з висловленою думкою.

«Also who doesn't want to witness breath taking sunset of Santorini at least once in their lifetime?» [90] – «Крім того, хто не хотів би хоча б раз у житті побачити захоплюючий захід сонця на Санторіні?» [90]. Переклад зберігає інтенцію оригінального питання, акцентуючи на бажанні побачити щось вражаюче. Вираз «хоча б раз у житті» додає емоційної ваги висловлюванню, роблячи його більш зворушливим.

Ще одним стилістичним прийомом є звуконаслідування, відоме також як оноματοпея. Згідно з Merriam Webster, оноματοпея – це називання предмета або дії за допомогою літер, що імітують певний звук. Саме це можна побачити у наступних реченнях:

«They weren't blood brothers but their names briefly reminded me of the 5-star chocolate advertisement with Ramesh and Suresh, the only difference being the «Pals» were a lot fitter and had shorter hair (tsk tsk!)». [93] – «Вони не були кровними братами, але їхні імена коротко нагадували мені рекламу 5-зіркового шоколаду з Рамешем і Сурешем, єдина відмінність полягала в тому, що «Палс» були набагато спритнішими і мали коротше волосся (цок-цок!)» [90] точно передає зміст оригіналу, включаючи культурну ремарку про індійську рекламу. Вираз «цок-цок!» в кінці відображає іронічний тон оригіналу.

«Whatever the reason, I was a bit meh about the food options. [95] – «Незалежно від причин, мені було трохи байдуже щодо варіантів їжі» [86]. Переклад адекватно відтворює відчуття байдужості автора до варіантів їжі, зберігаючи при цьому легкий та неформальний тон оригіналу.

Персоніфікація – це цікавий і неординарний стилістичний прийом, яким користуються, іноді навіть частіше, ніж епітетом чи метафорою. Цей прийом полягає в тому, що надає людські якості або характеристики чомусь, що не є людиною.

«The monsoons had broke out a few days ago, and the wind and rain were announcing their presence to the traffic [92] – «Мусони розпочалися кілька днів тому, і вітер і дощ анонсували свою присутність перед транспортом [91]. Тут вираз «брейк аут» (broke out) перекладено як «розпочалися», що є більш стандартним виразом для позначення початку мусонів. Використання «анонсували» замість більш буквального «оголошували» робить переклад більш стилістично витонченим.

«And even though this site is right next to a huge resort, it is teaming with life [93] – «І навіть незважаючи на те, що цей сайт розташований поруч з величезним курортом, він переповнений життям [90] Фраза «teaming with life» перекладена як «переповнений життям», точно відтворюючи зміст оригіналу. Цей переклад передає відчуття активності та живості місця.

«The sun was playing hide-and-seek by then, and it had started to drizzle [92] – «Сонце грало в схованки, і почалася легка мряка [91] Образне висловлювання «playing hide-and-seek» перекладено як «грало в схованки», що ефективно передає метафоричний зміст змінності погоди. Також термін «drizzle» перекладено як «легка мряка», точно описуючи легкий дощ.

«The sound of wind welcomed us when the driver killed the engine [90] – «Звук вітру вітав нас, коли водій заглушив двигун [93]. Тут використано буквальний переклад. Фраза «killed the engine» перекладена як «заглушив двигун», що є стандартним виразом для зупинки двигуна автомобіля.

Ще одним важливим стилістичним прийомом є «висунення» (foregrounding), а саме його підвид «прописування великими літерами» (capitalization).

Використання великих літер зазвичай має на меті підкреслити важливість чи відмінність певної інформації і привернути увагу читача. Давайте розглянемо приклади використання цього прийому:

«The resort seems to be THE PLACE to stay with young kids, and if you ask my children, was a veritable paradise on Earth». [93] – «Відомий курорт здається МІСЦЕМ для відпочинку з маленькими дітьми, і якщо ви спитаєте моїх дітей,

то це справжній рай на Землі» [90]. Великі літери використані для підкреслення, що курорт є особливим та ідеальним місцем для сімей з маленькими дітьми.

«The resort is really close to the airport, which was a major plus considering that traffic in The Philippines rivals that of Indonesia for “Most God Awful EVER.”» [93] – «Курорт дійсно знаходиться дуже близько до аеропорту, що є великим плюсом, враховуючи, що рух на Філіппінах конкурує з рухом в Індонезії за звання «найгірший рух коли-небудь»». [90]. Великими літерами підкреслюється гіперболізоване негативне ставлення персонажа до піску, що вносить гумористичний відтінок.

«There were two swimming pools, a water playground, a beach with almost no surf (perfect for little ones, although Hugo remained steadfast in his opinion that sand is THE WORST THING IN THE WORLD.)» [93] – «Тут було два басейни, водний майданчик, пляж з майже відсутніми хвилями (ідеально підходить для маленьких дітей, хоча Гуго залишався незворушним у своєму переконанні, що пісок – це НАЙГІРША РЕЧІТА В СВІТІ)» [90]. Великими літерами підкреслюється гіперболізоване негативне ставлення персонажа до піску, що вносить гумористичний відтінок.

«And as with most hospitality institutions of mass production, the food is not good. As in REALLY not good [95] – «І, як у більшості закладів гостинності масового виробництва, їжа не дуже смачна. Навіть ДІЙСНО не дуже смачна» [85]. Тут великі літери використовуються для посилення висловлювання про погану якість їжі, зосереджуючи увагу на ступені невдоволення.

«It's not in the very best shape (I imagine that it gets a lot of traffic from inexperienced snorkelers) BUT it is quite amazing to be able to step out for an hour and float around and fish watch [93] – «Він не у найкращому стані (я уявляю, що сюди часто приходять не досвідчені аквалангісти), АЛЕ це досить дивовижно мати можливість вийти на годину, плавати та спостерігати за рибами [90]. Використання великих літер для слова «АЛЕ» підкреслює контраст між

попереднім негативним описом та позитивними емоціями, які викликає можливість плавання та спостереження за рибами.

Експлікативний переклад є фундаментальним інструментом у туристичному перекладі, оскільки дозволяє з глибокою точністю передати сенс інформації з однієї мови на іншу, особливо коли йдеться про культурні, стилістичні та емоційні аспекти тексту. Цей підхід допомагає перекладачу відтворити всі нюанси оригіналу, включно із складними культурними аспектами, які можуть бути не зрозумілі аудиторії без додаткових пояснень: «The Indonesian island of Bali is a place where culture, nature, and spirituality intertwine» – «Індонезійський острів Балі – це місце, де переплітаються культура, природа та духовність». Тут збережено семантичну насиченість оригінального вислову, з додаванням уточнень, що допомагають читачеві краще уявити унікальність Балі. Або «The vast expanses of Siberia could swallow entire nations». – «Величезні простори Сибіру могли б поглинути цілі нації». Використання експлікативного перекладу дозволяє підкреслити імпозантність та масштабність сибірських територій, додаючи відчуття їхньої неперевершеної величі. Так, експлікативний переклад використовується для збереження культурної сутності та глибокого змісту тексту, допомагаючи читачам не просто зрозуміти слова, а відчутти їх значення і емоційний вплив.

Наближений переклад, займаючи своє місце серед перекладацьких стратегій, часто стикається з викликами у точному відображенні культурних нюансів та специфічних реалій. Цей метод базується на пошуку найближчого відповідника в цільовій мові, що може не завжди відповідати глибині змісту оригіналу: «Find the best ideas for a London city break» – «Знайдіть найкращі ідеї для відпочинку в Лондоні». Тут термін «city break», який в англійській мові зазвичай вказує на коротку відпустку або вікенд, був перекладений як «відпочинок», що може ввести в оману стосовно тривалості та інтенсивності запропонованих активностей. При цьому, більш точний переклад міг би бути «вікенд в Лондоні» або «коротка відпустка в Лондоні», що краще передає ідею короткотермінової відпустки. «Explore the complex mosaic of ethnicities across

the Soviet expanse». – «Дослідіть складну мозаїку національностей, що розкинулася по всій території колишнього СРСР». У цьому випадку слово «mosaic» перекладено як «мозаїк», що може не передати повного багатства культурної різноманітності, хоча і є достатньо близьким за змістом. Інколи краще вжити фразу «складну взаємодію національностей», що надає додаткового контексту та краще відображає ідею автора.

Важливо відзначити, що переклад тревелогій – це не просто переклад слів, це передача досвіду, емоцій, вражень автора. Правильний переклад дозволяє читачеві ніби поринути в атмосферу подорожі, відчутти красу і унікальність місць, які описуються в книзі. Тому перекладачі, які працюють з тревелогми, виконують надзвичайно важливу роль – вони є мостом між культурами та народами, дозволяючи ділитися досвідом подорожей, відкривати нові світи та розширювати горизонти читачів.

Висновки до Розділу 3

У третьому розділі магістерської роботи проводиться детальний аналіз лінгвостилістичних перетворень у перекладі туристичних текстів, зокрема тревелогів. Вибір текстів для аналізу базується на їхній лінгвістичній та культурній репрезентативності, що забезпечує комплексне вивчення стилістичних та культурних аспектів тревелогів.

Аналіз у цьому розділі зосереджений на лексичних, граматичних, та лексико-граматичних трансформаціях, які демонструють специфіку адаптації текстів для різних цільових аудиторій.

Важливість стилістичних особливостей у перекладі підкреслюється через аналіз різноманітних перекладацьких стратегій, що застосовуються для збереження оригінальної структури та духу тексту. Особлива увага приділяється здатності перекладача адекватно передати авторську інтенцію та емоційне забарвлення, що є надзвичайно важливим для відтворення аутентичного досвіду, описаного в оригінальних туристичних текстах.

Практичне дослідження вказує на важливість глибокого розуміння культурних реалій, адже переклад не лише передає слова, а й має відображати культурні та контекстуальні відмінності. Адаптація культурних реалій в текстах забезпечує, щоб цільова аудиторія не тільки зрозуміла текст, але й відчула його на власному культурному рівні. Таке глибоке занурення в культурний контекст тексту сприяє кращій адаптації та сприйняттю перекладу, що в кінцевому підсумку сприяє міжкультурному діалогу та взаєморозумінню.

ВИСНОВКИ

Перекладач, працюючи над матеріалом, пов'язаним із туристичними оповіданнями, повинен бути уважним до лінгвостилістичних особливостей цього жанру. Важливо враховувати потенційних читачів з огляду на їх культурний контекст, національну приналежність, передбачувані інтереси та особливості мовної культури. При цьому слід прагнути до мінімізації втрат важливої інформації та вибору стилістично адекватних еквівалентів у мові перекладу.

Сучасні дослідження туристичного літературного жанру можна розділити на кілька напрямків: туристичний літературний жанр як частина сучасної нехудожньої літератури, як особлива форма наративу та як історичне джерело. Вирішення проблем, які можуть виникнути під час перекладу туристичних оповідань, повинно здійснюватися з урахуванням конкретних особливостей того чи іншого туристичного досвіду, відповідно до підходів і принципів перекладу.

Також можна виокремити той факт, що туристичний літературний жанр включає в себе різні наративні форми, що допомагають створювати унікальний та яскравий спосіб розповіді про подорожі. Цей жанр застосовується в художній та науковій сферах, є складовою мандрівницької прози і має свої специфічні риси та ідентифікаційні ознаки, що визначають його особливу роль у сучасній літературі ХХІ століття.

Проаналізувавши різні аспекти перекладу туристичних текстів, можна зробити ряд важливих висновків щодо практичного аналізу цього процесу. Перш за все, точність перекладу та врахування культурного контексту є ключовими. Туристичні тексти часто містять специфічні культурні посилання, метафори та ідіоматичні вирази. Їх адекватний переклад вимагає не лише знання мови, але й розуміння культурних особливостей обох мов. Наприклад, переклад метафори «*bowel-loosening*» демонструє необхідність адаптації для

передачі емоційного забарвлення оригіналу відповідно до культурних норм цільової аудиторії.

Стилістичні особливості оригіналу мають велике значення. Переклад має зберігати стиль, тон та атмосферу оригінального тексту. Це включає в себе правильний вибір лексики, збереження авторського голосу та емоційного впливу. Наприклад, у перекладах фраз із використанням великих літер ми бачимо, як важливо передати емоційний наголос та іронію, характерні для оригіналу.

Перекладачі часто вдаються до різних трансформацій, таких як перестановка, розширення, компресія, заміна та граматична модифікація. Ці техніки дозволяють більш ефективно адаптувати текст до цільової мови, зберігаючи при цьому його зміст та стиль. Наприклад, граматичні модифікації важливі для відповідності граматичній структурі цільової мови, в той час як компресія допомагає уникнути надмірності та забезпечити лаконічність тексту.

Туристичні тексти часто включають специфічні культурні реалії, які вимагають адаптації під час перекладу. Культурна адаптація забезпечує більше залучення цільової аудиторії і допомагає уникнути нерозуміння. Це включає в себе адекватний переклад імен, географічних назв, специфічних виразів та інших культурних елементів.

Переклад тревелогів вимагає від перекладачів уважності до лінгвостилістичних особливостей цього жанру. Тревелоги – це літературні твори, які містять описи подорожей та подорожні враження автора. Цей жанр багатий на різні стилістичні засоби, які надають тексту індивідуальність і виразність. Серед них можна виділити епітети, метафори, риторичні запитання, персоніфікацію та інші.

Епітети в тревелогах часто використовуються для підкреслення важливих ознак місць, які автор описує. Наприклад, «*breath-taking sunset*» або «*sumptuous breakfast*» надають читачеві чітку уяву про те, які саме враження переживав автор. Метафори дозволяють автору виразити свої почуття та

емоції стосовно подорожі. Наприклад, «the sun is fierce» або «the wind and rain were announcing their presence» створюють образи, які допомагають читачу уявити атмосферу місця. Риторичні запитання використовуються для створення діалогу з читачем та залучення його у розмірковування. Наприклад, «What's in a view anyway?» або «You don't really need a language to understand each other, do you?» спонукають читача до роздумів. Персоніфікація, або надання неживим об'єктам або явищам людських якостей, додає життя описам. Наприклад, «the wind and rain were announcing their presence» або «the sun was playing hide-and-seek» роблять природні явища більш живими та індивідуальними.

Окрім стилістичних засобів, важливо враховувати аудиторію, до якої буде спрямований переклад. Менталітет, культурний контекст та національна приналежність читачів можуть впливати на вибір стилістичних рішень у перекладі. Перекладач повинен адаптувати текст так, щоб він був зрозумілим і виразним для цільової аудиторії.

Також варто враховувати, що тревелоги можуть мати різні форми і структури, і перекладач повинен вибрати належний спосіб передачі цього різноманіття у мову перекладу. Однак в будь-якому випадку, адекватний переклад тревелогу повинен зберігати його стилістичну та емоційну насиченість, щоб читач міг отримати подібні враження від перекладу, які він отримав би від оригіналу.

Переклад тревелогів – це важке завдання, яке вимагає від перекладача не лише відмінного знання мови, але і розуміння жанру та його особливостей, а також здатності передати емоції та враження автора у мові перекладу. Загалом, переклад туристичних текстів вимагає глибокого розуміння не тільки лінгвістичних, але й культурних особливостей обох мов. Він включає в себе не лише технічну точність перекладу, але й здатність передати емоційний зміст, стиль та атмосферу оригіналу. Важливо також звертати увагу на адаптацію культурних реалій, щоб забезпечити зрозумілість та привабливість тексту для цільової аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусяк І.В. Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу: дис. . канд. філол. наук: 10.02.04. Ужгород, 2003. 268 с.
2. Антонова О.В. Лінгвокогнітивний механізм метафори. Нова філологія: зб. наук. праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2005. Вип. 2 (22). С. 134-140.
3. Білецька Н. Жанр травелогу на українському книжковому ринку // Коло, 2013. №5. С. 41– 44
4. Борак А. Місце стилів мовлення у системі української мови: термінологічний апарат дослідження, опрацювання в умовах основної школи. 2022.
5. Брицин В.М. Односкладні речення в українській мові: до питання методології їхнього дослідження. // Мовознавство. 2001. № 3. С. 81–87.
6. Васильченко В. М. та ін. Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни «Стилістика української мови». 2021.
7. Гаврилів Т. Текст між культурами: перекладознавчі студії. Український науковий ін-т Гарвардського ун-ту; Інститут Критики. К.: Критика, 2005. 198 с.
8. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища школа, 1985. 360 с.
9. Гармаш О.Л. Системність словотвору англійської мови та інноваційні процеси: дис. . канд. філол. наук: 10.02.04. Запоріжжя, 2005. 187 с.
10. Глінка Н.В., Зайченко Ю. Експресивні засоби й стилістичні прийоми вираження експресивності та особливості їх перекладу. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Серія: Філологія. Педагогіка. 2013. Вип.2. С. 34-39.

11. Гудманян А.Г., Сітко А.В., Єнчева Г.Г. Вступ до перекладознавства. Вінниця: Нова Книга, 2017. 295 с.
12. Дашкова К. В. Поняття “лексико-семантичне поле” і його структура. Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету : збірник. Одеса : Видавничий дім “Гельветика”, 2019. Вип. 31. С. 46–50.
13. Демецька В.В. Адаптація як поняття перекладознавства й культурології. Вісник СумДУ. Сер. Філол. науки. 2007. № 1. Т. 2. С. 96-102
14. Дем’ян Я. Культура української наукової мови як наукова проблема. // Молодь і ринок. 2023. № 3/211. С. 108-112.
15. Демченко К. В. Функціонування іншомовних лексем у текстах публіцистичного стилю. Культура народів Причорномор’я. 2005. № 69. С. 170–172.
16. Джигун Л. Жанр літературного тревелогу в структурі мемуарів українських еміграційних письменників / Філологічний дискурс,
17. Дідух-Романенко С. Подорожні нотатки: визначення, особливості, еволюція жанру // Коло, 2013. №5. С. 23-25
18. Докієнко К. П. Стилїстика українськомовного вітального дискурсу: традиції і новаторство. 2023.
19. Жайворонок В. В. Лексична підсистема мови і значення мовних одиниць. Мовознавство. 1999. № 6. С. 32–46.
20. Зацний Ю.А. Соціолінгвістичні аспекти вивчення словникового складу сучасної англійської мови: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.. Запоріжжя: ЗДУ, 2004. 284 с.
21. Зацний Ю.А. Сучасний англійськомовний світ і збагачення словникового складу. Л.: ПАІС, 2007. 228 с.
22. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англійськомовних перекладів української прози). Львів, 1989. 215 с.
23. Зорівчак Р.П. Семантична структура словесного образу: до методології перекладознавчого аналізу. Іноземна філологія: укр. наук. зб. ЛНУ ім. Івана Франка. Львів, 1999. Вип. 111. С. 218-224.

- 24.Зорівчак Р.П. Транслітерація українських власних назв та реалій англійською мовою. Тези I Міжнар. конф. Лексикографічні та методичні концепції викладання чужоземних мов у вищих навчальних закладах. Львів, 1994. С. 180-181.
- 25.Кальниченко О.А., Полякова Ю.Ю. Українська перекладознавча думка 1920-х початку 1930-х років: хрестоматія. Ред. Л.М. Черноватого та В.І. Карабана. Вінниця: Нова Книга, 2011. 504 с.
- 26.Капелюшний А. Стилїстика і редагування: Практичний словник-довідник журналіста.Львів: ПАІС, 2002.576 с.
- 27.Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури : Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанровостилістичні проблеми. 4-е вид., виправлене. Вінниця: Нова книга, С. 574
- 28.Карабан В.І. Переклад англійської наукової та технічної літератури. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. Вінниця,С. 303
- 29.Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. // Частина I. “Граматичні труднощі”. Київ.: Політична думка, 1997. С. 304
- 30.Карабан В.І., Борисова О. В., Колодій Б. М., Кузьміна К. А. Попередження інтерференції мови оригіналу в перекладі (вибрані граматичні та лексичні проблеми перекладу з української мови на англійську). Вінниця: Нова Книга, 2003. С. 208 с.
- 31.Клименко І.М., Зоренко І.С. Лексичні трансформації при передачі англійської політичної термінології українською мовою. Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2012. Вип. 8. С. 84-90.
- 32.Клименко Н. Ф. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі: монографія / Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк.К. : ВД Дмитра Бураго, 2008.336 с.

- 33.Козак Т. Б. Особливості художнього перекладу. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». Вип. 51. 2015. С. 221–223.
- 34.Колесник А.О., Белікова О.Ф. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2010. Вип. 1. С. 719–727.
- 35.Колоїз Ж. В. Семантичні неологізми як результат семантичної деривації // Вісник Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія. : Філологія.2005.№ 659.Вип. 44.С. 6–11.
- 36.Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підрперекладачик. Вінниця: Нова книга, 2001. 448 с.
- 37.Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. пос. [2-ге вид., перероб. і доп.].К. : Знання, 2008.423 с.
- 38.Кочерга О. Українські термінологічні словники довоєнного періоду в бібліотеках Києва та Львова. Вісник АН України.1994.№ 4.С. 55–61.
- 39.Кочерган М. П. До питання про безеквівалентну лексику і лакуни та способи їх компенсації. Проблеми зіставної семантики. Збірник статей за доповідями Міжнародної наукової конференції з проблем зіставної семантики. Київ, 1999. С. 42–45.
- 40.Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. Підручник. К. : ВЦ Академія, 2002.367 с.
- 41.Кравець Л. В.. Лінгвістика тексту. Енциклопедія Сучасної України : енциклопедія / ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. Т. 17. URL: <https://esu.com.ua/article-55503>
- 42.Кравчук Л.В. Мова мас-веб-ресурс як основне джерело збагачення новотворами загальномовного словника. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Сер. : Історична та філологічна.2013.Вип. 10.С. 53-58.
- 43.Криса Б. С. Світоглядні аспекти художнього перекладу. Київ, 1985. 127 с.

- 44.Лановик З. Художній переклад як проблема компаративістики. Літературознавча компаративістика. Тернопіль, 2002. С. 256-271.
- 45.Левицький А. Е. Сучасна англomовна публіцистика: лінгвістичний вимір : монографія / за заг. ред. А. Е. Левицького, С. І. Потапенка. Ніжин : НДУ ім. Миколи Гоголя, 2010. С. 4–5.
- 46.Лощенова І.Ф., Нікішина В.В. Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки. 2014. Кн.3. С.102.105.
- 47.Моштаг Є. Стилiстично-дискурсивна характеристика сучасної жіночої мандрівної прози : дис. канд. філол. наук : 10.02.01. Харків, С. 193
- 48.Науменко Л.П., Гордєєва А.Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську: навч. посібник. Вінниця: Нова книга, 2011. 136 с.
- 49.Остапенко С.А. Відтворення фігур субституції у процесі художнього перекладу. Записки з романо-германської філології. 2016. Вип. 2. С. 50–58.
- 50.Остапенко С.А. Особливості застосування граматичних трансформацій у процесі перекладу англійського художнього твору українською та російською мовами. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія». № 2(26), 2017. С. 113–115.
- 51.Пастух Т. А. Лакуни як прояв розбіжностей у мовній картині світу. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки.2013.Вип. 32(1).С. 99– 101.
- 52.Полевик Д.О., Кириченко О.А. Антонімічний переклад, як складова перекладацьких трансформацій. Соціальногуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства: матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. Відп. за вип. В.В. Опанасюк. Суми: СумДУ, 2013. Ч.1. С. 98–

- 53.Ребенко М.Ю. Адаптація як прийом творчої модифікації при перекладі. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2009. Вип. 4. С. 177–180.
- 54.Савченко Є., Гурковська А. Особливості перекладу туристичних рекламних текстів // Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. № 31
- 55.Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підперекладач / Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
- 56.Сербенська О. Інновації у мові сучасних українських мас-веб-ресурс. 125 років Наук. тов-ства ім. Шевченка : зб. наук. пр [і матеріалів, присвяч. ювілею тов-ства].Л., 2001.С. 158–177.
- 57.Сербенська О. Інновації у мові сучасних українських мас-веб-ресурс. 125 років Наук. тов-ва ім. Шевченка: зб. наук. пр [і матеріалів, присвяч. ювілею тов-ва]. Л., 2001. С. 158–177.
- 58.Сіняговська І.Ю. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу тексту. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Серія: Філологія. Мовознавство. 2014. Т. 221, Вип. 209. С. 89–93.
- 59.Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад» Вінниця: Нова Книга
- 60.Чорна О.О. Особливості функціонування метафори в політичному дискурсі сучасної публіцистики (на матеріалі української та чеської періодики). Лінгвістика і поетика тексту. Філологічні студії. 2013. Вип. 9. С. 637-643.
- 61.Шама І. М. «Проблеми перекладу документальних тревел-фільмів», Тези доповіді на конференціях, 2021
- 62.Шемуда М.Г. Художній переклад як важливий чинник міжкультурної комунікації. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Філологічні науки. Книга 1. 2013. С. 164–168.

63. Albir A. Traducción y Traductología. Madrid: Cátedra, 2008. 695 p. C. 28.
64. Biletsky V., Onkovych A., Yanyshyn O. Media Education Technologies in Developing Students' Professional Competence. The Sixth European Conference on Information Literacy, September 24th-27th, 2018, Oulu, Finland : Abstracts. Finland Oulu : University of Oulu, Department of Information and Communication Studies. P. 165. URL: <http://ecil2018.ilconf.org> MergedFile (ilconf.org). ISBN 978-952-62-2013-01
65. Dann G. The language of tourism: A sociolinguistic perspective / Dann G. Wallingford, CAB International, 1996. P. 304
66. Daulton F. E. Loanwords in the media. Ruykoku University Institutional Depository. 2003 Departmental Bulletin Paper 030. P. 59–72.
67. Filatova, N. V. Genre space of tourist discourse. Rhema, 2012, 2, P. 76-82. Available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/zhanrovoe-prostranstvo-turisticheskogo-diskursa>
68. Freedman, D. Internet transformations: old media resilience in the new media revolution. Media and Cultural theory. J. Curran & D. Morley (Eds.). London : Routledge, 2006. P. 277.
69. Gvozden V. Kak o čitati putopis. Kako čitati: o strategijama čitanja kulture. Beograd, 2015. 14. IX. C. 43.63.
70. Haarmann H. The role of German in modern Japanese mass media: Aspects of ethnocultural stereotypes and prestige functions of language in Japanese society. Journal of Social Studies. 1984. April. P. 31–41.
71. Hatim, B. The Translation of Style: Linguistic markedness and Textual Evaluativeness. Journal of Applied Linguistics, 1(3), 2004, P. 229-246
72. Headline. Cambridge Dictionary : англійський тлумачний словник URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/headline>
73. Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, G. Cultures and Organizations: Software of the Mind. New York: McGraw-Hill, 2010

74. Holmes B., Taschen B. *Burton Holmes Travelogues: The Greatest Traveler of His Time, 1892-1952*. Köln: Taschen, 2006. URL: <http://www.burtonholmes.org/>
75. Irving W. *The Specter Bridegroom*. URL: <http://pinkmonkey.com/dl/library1/irving016.pdf>.
76. MacCannell D. *The Tourist. A new Theory of the Leisure Class* / MacCannell D. New York: Schocken Books, 1976. P. 231
77. Matamala A. *Translating documentaries: from Neanderthals to the Supernanny. Perspectives*. 2009. No. 17 (2). P. 93–107
78. O'Connor F. *The Complete Stories*. URL: http://s3.amazonaws.com/dfc_attachments/public/documents/3205162/TheCompleteStories-Flannery-OConnor.pdf.
79. Pasquali A. *Chercher sa voix entre les langues: ouvrage collectif*. Genève: Zoé, 2011. P. 24-26.
80. Pym A. *Translation and Text Transfer*. Frankfurt-Main, Berlin; Bern; New York: Peter Lang, 1992. 228 p., c. 54
81. Reisinger, Y., & Turner, L. *Cross-Cultural Differences in Tourism: Indonesian Tourists in Australia*. *Tourism Management*, 18(2), 1997, P. 139-147.
82. Urry J. *The tourist gaze, leisure and travel in contemporary societies* / J. Urry. London: Sage, 1990. P. 192
83. Van Corp B. *Guidebooks and the Representation of 'Other' Places* / Van Corp B. *Strategies for Tourism Industry, micro and macro perspectives*. Croatia: InTech, 2012. P. 1–31.
84. Venuti L. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London; N.Y.: Routledge, 1995. P. 353.
85. Vestito C. *Tourism disburse and the representation of Italy: a critical analysis of English guidebooks* URL: http://www.fedoa.unina.it/2780/1/Vestito_Lingua_Inglese.pdf

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

86. Гілберт Е. Їсти, молитися, кохати; пер. з англ. Ярини Винницької. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 416 с.
87. Джордж Н. Маленька паризька книгарня. Львів: Наш формат, 2013. 352 с.
88. Йогансен М. Подорож ученого доктора Леонардо... Розстріляне Відродження. К., 2001. 516 с.
89. Капусцінський Р. Імперія. Київ: Темпора, 2012. 497 с.
90. Кларксон Дж. Світ за Кларксоном. Як я вже казав... Львів: Видавництво Старого Лева, 2020. 368 с.
91. Чатвін Б. У Патагонії. Харків: КСД, 2002. 295 с.
92. Chatwin B. In Patagonia. United Kingdom. Jonathan Cape, 1977. 240 p.
93. Clarkson J. Is It Really Too Much to Ask. The World According to Clarkson. Penguin, 2014. 480 p.
94. Georg N. The Little French Village of Book Lovers. Michael Joseph, 2023. 288 с.
95. Gilbert E. Eat, Pray, Love. A&C Black, 2007. 386 с.
96. Kapuscinski R. Imperium (Vintage International). Canada: Vintage, 1995. 352 p
97. The Journey of the Learned Doctor Leonardo and his Future Lover, the Beauteous Alceste, to the Switzerland of Slobozhanshchyna. Переклад: Світлана Яковенко. Вступ: Марко Павлишин. Sova Books, 2021.

SUMMARY

Research topic: «Peculiarities of the translation of tourist discourse into Ukrainian using the example of travelogues»

The study is aimed at analyzing the peculiarities of the translation of tourist discourse, in particular, English-language sentences extracted from the travelogues of such authors as E. Gilbert, N. George, M. Johansen, R. Kapustinsky, J. Clarkson, B. Chatwin, and their Ukrainian-language translated counterparts. The subject of the study is the translational transformations of these travelogues.

The tasks of the research include the analysis of linguistic and stylistic features of the tourist discourse, the study of the role of the cultural context in the formation and perception of the tourist text, as well as the study of the influence of the target audience on the style of the tourist text. Special attention is paid to the qualitative transfer of stylistic features in the translation, methods of reproduction of linguistic stylistic aspects, the importance of context for correct translation, justification of the choice of specific texts for analysis, as well as a comparison between the original and the translation from the point of view of linguistic stylistic aspects.

Various methods are used in the research: deductive method to systematize and analyze data, introspection to establish cause-and-effect relationships, translation analysis to determine the communicative-pragmatic characteristics of the text, and comparative and comparative analysis to identify differences and similarities in style, language and linguistic means between the original and its translation. Together, these methods make it possible to dive deeply into the analysis of the translation of tourism discourse and develop recommendations for improving the translation process and improving the quality of translated texts in this field.

In the course of the study, a number of translation transformations used in the translation of travelogues were identified.

The use of analogies, which allows you to find the closest equivalent in meaning in the target language, which is critical in travelogues, where cultural and local realities play a key role. However, this method can lead to quantitative and

qualitative changes in the text, which sometimes distorts the original meaning. For example, in the translation of the book «Eat, Pray, Love» by Elizabeth Gilbert, the concept of «soul-searching» is translated as «the search for mental balance», which reproduces the author's intention to explore the inner world. In Nina George's *A Little Bookstore in Paris*, the phrase «literary apothecary» is translated as «літературна аптека,» which helps the reader imagine a bookstore that «cures» souls with books.

«Domestication» involves the adaptation of the text to the culture of the target language, smoothing out differences and trying to bring it closer to the perception of the audience of the target language. In this case, the translator can explain or decode unclear elements to make the reader understand. «Just fyi, I'm including myself in that crowd.» - « Просто щоб ви розуміли, я включаю себе в цей натовп.»

«Forenization», on the contrary, is aimed at preserving the linguistic and cultural features of the original. In this case, the translator tries to convey the text as accurately as possible without changing its structure or meaning. «Needless to say, the bhukkad in both of us compelled us to enjoy the breakfast buffet at the Kingfisher Good Times restaurant in the terminal.» – “ Зайве говорити, що бхуккад всередині нас обох змусив насолоджуватися шведським столом у ресторані Kingfisher Good Times на терміналі”.

Transcription and transliteration: Bali - Балі, Ubud - Убуд, the name of the place is translated by the method of transliteration, while preserving its own sound. In Nina George's *Little Paris Bookstore*, place names and cultural references are conveyed through transcription. For example, the names of Parisian streets and cafes: Rue Montagnard – Рю Монтаньяр, Le Marais – Ле Марє, which retain their original French spelling in the text, allow the reader to feel the atmosphere of the city.

Antonymal translation can be important for preserving the meaning and style of the text when translating. It helps convey the author's intent more accurately and reproduce the subtleties of the original text in the target language. Another example can be: «Cebu was a great place to travel with kids. Easily accessible, lots of things

to do, good infrastructure, and totally unintimidating.» - « Себу було чудовим місцем для подорожей з дітьми. Легко доступне, багато чого робити, хороша інфраструктура, і абсолютно невимушена атмосфера.»

The use of foreign words in travelogue texts is quite common and can be both an interesting stylistic element and a means of conveying specific or unusual concepts and ideas. The examples analyzed in the work demonstrate the use of foreign words from different languages, such as Sanskrit («bugyals»), Tibetan («Thach»), Spanish («adios»), and others, in the context of a travelogue description.

Various grammatical transformations are used in the translation, such as permutation, replacement, addition, deletion and complex transformations. For example, «It was incredibly fun, to be fair.» - «Чесно кажучи, це було неймовірно весело.» The Ukrainian language often expresses its own opinion at the beginning of a sentence, unlike English, where a point of view can be expressed both at the beginning and at the end of a sentence. In this case, the translator uses permutation to express this feature of the Ukrainian language.

Substitution improves the quality of the translation, more accurately reproduces the meaning and style of the original text in the target language, and also ensures the clarity and naturalness of the translation for the reader. «Adventure wasn't far behind as we ended up reaching a dead-end or rather dead-ends at one point in our journey.» rather, even into dead ends.»... One of the examples of such a transformation is the replacement of the word «adventure» in the original English text with the word «пригоди» in the corresponding Ukrainian translation. This substitution was made to convey the idea of travel and unexpected circumstances. The Ukrainian word «пригоди» reproduces a similar meaning and helps the reader better understand the context of the text.

The research on the peculiarities of translating tourist discourse into Ukrainian, focusing on travelogues, reveals a complex interplay of linguistic and cultural transformations. Key strategies identified include analogies, domestication, and forenization, alongside transliteration and transcription, which help to preserve the original's cultural nuance while making it accessible to Ukrainian readers.

Moreover, antonymal translation and various grammatical transformations adjust the text's style and syntax to the linguistic patterns of the target language, enhancing both its readability and cultural resonance. These methods collectively ensure a translation that respects the original's intent while being relatable and clear to the target audience, demonstrating the intricate art and science of translating tourist narratives into Ukrainian.